

[Formanden.]

3) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra
1. april 1957 til 31. marts 1958.

Mødet hævet kl. 15⁵⁰.

36. møde.

Fredag den 7. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårds dato meddeler trafikkekspedient Alfred Kristensen, at han er villig til at modtage det ved folketingsmand Leonhard Hansens død ledigblevne mandat.

Udvalget angående forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovfor-
slag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

*Valg af 17 medlemmer til et udvalg an-
gående:*

*Forslag til folketingsbeslutning angående
Danmarks undertegnelse af de i Genève den
10. marts 1955 oprettede protokoller ved-
rørende ændringer i Den almindelige Over-
enskomst om Told og Udenrigshandel og Over-
enskomsten om Organisationen for handels-
politisk Samarbejde,*

*forslag til folketingsbeslutning vedrørende
ikraftsættelsen af de i sjettede protokol ved-
rørende supplerende toldindrømmelser under
Den almindelige Overenskomst om Told og
Udenrigshandel indeholdte danske toldind-
rømmelser*

og

*forslag til lov om ændring i lov om told-
afgifterne m. m. og i lov om forskellige for-
brugsafgifter.*

Valgt blev: *Lars P. Jensen, Einer-Jensen,
Poul Hansen (Grenå), Th. Milkelsen, Viola
Nørlov, Lars M. Olsen, Hans Rasmus-
sen, Robert Sørensen, Harald Nielsen, Alfred
Bøgh, Thorkil Kristensen, Peter Larsen,
Anker Lau, Foss, Ole Bjørn Kraft, Poul
Møller og Bertel Dahlgaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

*Valg af 17 medlemmer til et udvalg an-
gående forslag til lov om ændring i lov om
sygehusvæsenet [af Thisted Knudsen m. fl.]*

Valgt blev: *Johs. E. Larsen, Th. Carlsen,
Ditlevsen, Ove Hansen, Hjortnæs, Kai Jen-
sen, M. Larsen, Edel Saunte, Thisted
Knudsen, Anders Andersen, Alfred Bøgh,
Foged, Thorkil Kristensen, Gottschalck-Han-
sen, Knud Nielsen, Poul Sørensen og Skytte.*

Den følgende sag på dagsordenen var:

*Fortsættelse af første behandling af forslag
til finanslov for finansåret fra 1. april 1957
til 31. marts 1958.*

(Foregående forhandling findes i tidenden
sp. 1329, 1374, 1420 og 1526).

Forhandlingen genoptoges.

Viola Nørlov: Jeg har allerede et par gange før her i tinget fremført ønsket om flere apoteker i Valby — desværre uden resultat. Jeg vil gøre det for tredje gang i håb om, at den højtærede indenrigsminister vil låne mig øre, og at svaret må blive ikke alene venligt, men også positivt. Da jeg i foråret 1953 første gang rejste spørgsmålet, var det især omkring Ålholm Plads, mangelen af apoteker gjorde sig gældende. Jeg skal ikke her redegøre for hele sagen, det har jeg gjort ved tidligere lejligheder, men ganske kort sige, at jeg allerede dengang nævnte, at Folehaven var et kvarter i en så rivende udvikling, at jeg forudså, at der inden længe også ville være brug for et apotek derude. Der er i de mellemliggende år bygget så meget i Folehaven, at det er en hel lille by, der er vokset op med unge

[Viola Nørlov.]

familier med mange børn, og det er i høj grad tiltrængt, at der også dér kommer et apotek. Jeg kan nævne, at både første gang, jeg rejste spørgsmålet, under daværende indenrigs- og boligminister Aksel Møller, og også senere, under daværende indenrigs- og boligminister Kjærbøl, fik jeg et venligt, men henholdende svar. I de år, der er gået siden dengang, er ønsket om et apotek derude ikke blevet mindre — tværtimod. Jeg rejser da spørgsmålet nu i håb om et positivt svar fra den højtærede indenrigsminister.

Jeg vender mig derefter mod den højtærede trafikminister med et nødråb: der mangler forargelsens huse ved Valby station! Der er i de senere år sket en rivende udvikling trafikmæssigt set med statsbanernes rutebiler, som kører ud ved Valby station. Da Valby station imidlertid for nogle år siden blev ombygget, blev toiletterne flyttet ned på perronerne, og dermed er alle de tusinder af mennesker, der årlig kører med rutebilerne, afskåret fra at benytte disse toiletter — ja, de kan naturligvis benytte dem, men i så fald skal de altså løse en perronbillet. Jeg ved da også, at masser af mennesker gør dette i en nødsituation; der er imidlertid mange børn, som rejser alene med rutebilerne, og de har for det meste kort til bilen og ikke penge med til ekstravagancer under turen. Jeg vil derfor over for den højtærede trafikminister rejse spørgsmålet: er der ikke mulighed for, at der kan komme nogle toiletter ved Valby station? Jeg ved, at tusinder af københavnere ikke alene i sommertiden, men også om vinteren benytter statsbanernes rutebiler her; de vil hilse indretningen af toiletter med glæde, og beboerne omkring Valby station vil også hilse det med meget stor glæde, hvis der indrettes nogle toiletter, for det er disse beboere, der på deres trappengange har alle ubehagelighederne ved de manglende toiletter.

Jeg vil gerne med det samme i øvrigt komplimentere statsbanerne for trafikken med disse rutebiler, der trafikmæssigt er en ganske enestående service, så hvis det, jeg lige har omtalt, kunne blive bragt i orden, ville det hele være fint.

Til slut vil jeg over for den højtærede

justitsminister udtale en varm tak for, at man nu endelig har fået gennemført humane metoder, når det drejer sig om svineslagting; men samtidig vil jeg udtrykke en dyb beklagelse af, at der endnu her i landet er tusinder af kalve og okser, som på grund af religiøse ceremonier må lade livet ved inhumane metoder.

Gideon: Så vidt jeg forstod, sluttede den højtærede finansminister i forgårs sit indlæg i debatten med at sige, at vi overalt nu må føre en forsigtig politik, og med at udtale håbet om, at forståelsen heraf måtte præge de kommende indlæg i debatten. Jeg kan ikke vide, om den højtærede minister i så henseende er blevet tilfredsstillet ved debattens hidtidige forløb, men jeg kan i hvert tilfælde, hvad mig angår, berolige den højtærede minister, ja, jeg kunne næsten fristes til at håbe, at jeg kunne få ministerens tilslutning, fordi jeg i stedet for at tage til orde for yderligere udgifter tværtimod vil gøre mig til talsmand for besparelser.

I juni 1954 vedtog et flertal her i tinget en ændring i loven af 1941 om anlæg af en motorvej fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, hvorefter anlægget af denne vej begrænsedes til at omfatte strækningen fra Rødby Havn til lidt vest for Majbølle, hvor motorvejen skulle sættes i forbindelse med landevejen Saksøbing-Guldborg. Et mindretal bestående af de konservative og venstre stillede dengang et ændringsforslag, hvorefter vejen kun skulle gennemføres fra Rødby Havn til et punkt sydøst for Saksøbing, hvorefter den skulle føres ud til landevejen Saksøbing-Guldborg umiddelbart ved Radstedvejens udmunding i denne vej.

Ved dette forslag, som blev stillet af et mindretal, begrænsede man vejens anlæg til alene at omfatte den strækning, hvor der i forvejen var foretaget væsentlige arbejder, medens man undlod at gennemføre den på strækningen fra Saksøbing til Majbølle, hvor der endnu ikke er taget blot et spadestik. Man ville derved få gennemført omkørselsvejen uden om Maribo og Saksøbing, hvilket i høj grad er påkrævet; man ville undgå anlægget af en autostrada på ca. 9 km og undgå at inddrage et betydeligt landbrugsareal til vejanlæg. Samtidig

[Gideon.]

ville man spare udgifterne til anlæg at denne strækning, anslået dengang til ca. 5,4 mill. kr. eller, såfremt jordanlægget foreløbig kun blev udført i halv bredde, 4,9 mill. kr. Det var altså ganske betydelige fordele, der lå i den ene vægtskål.

Til gengæld måtte man så gå til udbygning af landevejen Saks København-Guldborg på den strækning, hvor dette endnu ikke var sket, og udgifterne hertil, indbefattet forbindelsesvejen ved Radsted, blev dengang anslået til ca. 3,9 mill. kr. Selv om man dengang måtte gå ud fra, at denne udbygning kunne spares ved motorvejens gennemførelse til Majbølle, var der dog en betydelig overvægt i den første vægtskål.

Nu er der imidlertid sket det, at denne udbygning af landevejen Saks København-Guldborg i hele dens længde alligevel er ved at blive gennemført. Den bliver udbygget til en bred hovedvej med cykelsti på begge sider, og den vil derved få en kapacitet på 700 automobiler i timen, altså netop det, vi dengang foreslog. Vejen vil derefter være udbygget til at tage den biltrafik, der kan påregnes at komme langt ud i fremtiden, og skulle det engang i fremtiden vise sig ønskeligt at få den yderligere udvidet, er der også mulighed derfor.

Denne udvidelse af landevejen til Saks København i dens hele udstrækning forrykker ganske billedet, som det forelå dengang, og jeg beklager, at vi ikke dengang i udvalget blev gjort bekendt med, at denne udvidelse under alle omstændigheder ville blive gennemført, oven i købet efter kun et par års forløb. For en ordens skyld vil jeg gerne føje til, at jeg naturligvis ikke tror, at den daværende trafikminister, den nuværende højtærede indenrigsminister, med hensigt har forholdt os disse oplysninger. Men derfor er det jo lige beklageligt, for nu er det i hvert tilfælde således, at den vedtagelse, flertallet her i salen har gennemført, er blevet helt urimelig; der er nu overhovedet ikke noget i den anden vægtskål. Skal loven af 1954 nu føres ud i livet, vil det betyde, at man anlægger en autostrada, der kommer til at løbe parallelt med den udbyggede hovedvej i en afstand på kun $\frac{1}{2}$ —1 km, og herpå ofres der 5—6 mill. kr.

Denne sag er af meget stor interesse for

Lolland, hvor man vil finde det helt urimeligt, om man nu gennemfører autostradaen fra Saks København og videre østpå, da den eksisterende, nu udbyggede landevej i overskuelig fremtid sagtens vil være i stand til at afvikle trafikken. Og vil man fortsat holde på gennemførelsen af autostradaen, forstår man ikke udvidelsen af den eksisterende landevej, idet man ikke kan indse, at denne udvidelse har været påkrævet for blot at afvikle den lokale trafik, som der i så fald alene bliver tale om.

Jeg vil derfor gerne bede den højtærede minister give oplysning om, hvorvidt den stedfindende udbygning af landevejen mellem Guldborg og Saks København har haft eller vil kunne tænkes at få nogen indflydelse på indstillingen til gennemførelsen af motorvejen, ligesom jeg gerne ville have oplyst, hvor meget den nye, nu stedfindende udbygning af nævnte landevej må antages at ville komme til at koste, når arbejdet er helt gennemført.

Jeg nævnedede før omkørselsvejen omkring Maribo og Saks København, der fra alle sider erkendes at være meget påkrævet, og det vil derfor være af stor interesse af få at vide, om der er udsigt til, at disse omkørsler kan forventes gennemført i nær fremtid. Ikke mindst gælder det for Maribos vedkommende, hvor man omgås med planer om at få udrettet et meget farligt sving, det såkaldte amtstuesving, hvorved amtstuen nuværende bygning må antages at skulle rives ned.

Endelig vil jeg gerne have at vide — jeg tror, det vil have almindelig interesse — hvorledes det går med forhandlingerne om fugleflugtslinjen, og navnlig også hvor langt man er med planerne og arbejderne fra tysk side med hensyn til denne linje.

Samtidig har jeg en anden sag, jeg gerne vil rejse over for den højtærede trafikminister. Det drejer sig om den såkaldte indre ringvej i Nakskov, som er blevet vedtaget af et flertal i byrådet. Det begyndte med, at der var tale om asfaltering af en gade i Nakskov, Nørre Boulevard, der nu er brolagt. Det var et naturligt og påkrævet arbejde. Det er jo noget, man efterhånden må have gennemført i alle byer, men det gælder for dem alle, at de ikke kan få tilskud af vejmillionerne hertil. Imidlertid blev der så af en byplankonsulent udar-

[Gideon.]

bejdet et projekt om en såkaldt indre ringvej, hvori Nørre Boulevard skulle indgå som et led. Dette projekt var på den nettede sum af 2 140 000 kr., og nu havde projektet fået et sådant omfang og et sådant perspektiv, at der kunne ydes et vejfondstilskud på 85 pct., således at Nakskovs egen andel kun blev på 320 000 kr.

Foreløbig er det kun første etape, der skal gennemføres, og denne etape er anslået til at skulle koste godt 1 mill. kr., hvoraf vejfonden udreder ca. 900 000 kr., og den omfatter Nørre Boulevard, der skal udbygges til en betydelig større bredde. For at kunne gøre dette er det nødvendigt at ekspropriere og nedrive 11—12 huse. Det er ikke således, at det drejer sig om saneringsmodne ejendomme, slet ikke; det er huse i god og brugbar stand, der lang tid fremover kan tjene deres formål, men nu skal de altså rives ned i en boligfattig tid, og et antal familier skal miste deres hjem. Det drejer sig ikke her om H. C. Andersens Boulevard, men om en anden boulevard; princippet er imidlertid ganske det samme dér som her: det er de andre, som betaler, er ræsonnementet, selv om dette ræsonnement er ravruskende galt. Det er tværtimod os alle, der betaler til alle.

Det store tilskud lokker, og der er sikkert ingen tvivl om, at blev der ikke viftet med det store tilskud fra vejmillionerne, var der ingen i Nakskov, der i sin vildeste fantasi ville have tænkt sig det pågældende projekt gennemført. Der er det ejendommelige ved dette projekt, at medens man i andre byer laver omkørselsveje, der fører trafikken udenom, laver man her en hovedfærdselsåre, der går igennem den indre by, og som vil medføre en voldsom trafik gennem boulevarden, der tilmed er flankeret af skoler. Samtidig har man oven i købet en ydre ringvej i Nakskov, der ikke engang er fuldt gennemført.

Denne sag har givet anledning til røre i byen i meget vide kredse. For nogle dage siden blev der efter indbydelse af den stedlige grundejerforening afholdt et borgermøde, hvori man vedtog at sende en protestskrivelse til trafikministeren. Jeg går ud fra, at ministeren har fået skrivelser i hænde, men jeg vil alligevel gerne med den højtærede formands tilladelse have lov til at

citere noget, som er anført i den til begrundelse for protesten. Der står i denne skrivelse:

„En sådan ringvej er ganske unødvendig, idet der i de senere år er projekteret og påbegyndt en ydre ringvej, som er beregnet på at tage trafikken fra hovedvej 7 fra Maribo til havnen og Tårs uden om byen, hvorfor man protesterer imod, at der af offentlige midler anvendes over 1 mill. kr. alene til den første etape af vejen, idet den sidste etape sikkert kræver et endnu større beløb.

Man finder det meningsløst, at der alene til den første etape skal eksproprieres 11 beboelseshuse, som er i god og brugbar stand og absolut ikke saneringsmodne.

Den projekterede vej vil passere byens skoler, således hovedskolen med ca. 1 500 elever, Privat Realskole med ca. 500 elever.

Den projekterede vej vil krydse den stærkt trafikerede Svingelsvej og således skabe et farligt kryds, som yderligere ligger tæt op mod en jernbaneoverskæring, hvilket vil vanskeliggøre trafikken afvikling.“

Jeg glemte for øvrigt at nævne, at foruden de 11-12 huse, der skal nedrives som følge af gennemførelsen af første etape, vil gennemførelsen af den sidste del i dette projekt medføre nedrivning af et yderligere antal beboelseshuse dernede.

Jeg vil derfor gerne bede den højtærede minister om at give en nærmere redegørelse for de betragtninger, der har ført til, at man har stillet tilskud i udsigt til dette projekt, ligesom jeg gerne vil spørge ministeren, om han måtte være villig til at tage projektet op til overvejelse endnu en gang.

Dernæst har jeg et spørgsmål til den højtærede socialminister. For et års tid siden stillede jeg her i tinget et spørgsmål til den højtærede minister, og det drejede sig om en grov udnyttelse eller rettere et groft misbrug af loven om hjælp til værnepligtiges familier. Referatet findes i Folketings-tidende 1955-56, sp. 2603 ff.

Sagen drejede sig om en værnepligtig, der havde giftet sig ganske kort efter, at han den 1. januar 1955 var blevet indkaldt. Hustruen var enke efter en mand, der var omkommet ved en ulykke i januar 1954, altså et år tidligere, og hun havde i den anledning fået udbetalt i alt ca. 43 000 kr.

[Gideon.]

Allerede i april 1955 anmodede hun om hjælp efter forsorgslovens § 281, der indeholder reglerne om hjælp til indkaldtes familier. I den anledning foretog socialudvalget i den pågældende købstad en nærmere undersøgelse af familiens økonomiske forhold og konstaterede, at hele formuen var brugt. Særlig hæftede man sig ved, at 18 500 kr. var gået til udbetaling på en ejendom og et beløb på godt 17 000 kr. til forbrug, som der ikke kunne gøres rede for; deraf var de 8 000 kr. forbrugt i de sidste, jeg tror, det var 2-3 måneder. Efter disse oplysninger afslog socialudvalget at yde hjælpen efter § 281, men da familien var i trang, var det nødvendigt, at den fik hjælp, og denne hjælp blev så ydet som almindelig kommunehjælp. Den stilling, socialudvalget havde indtaget, blev tiltrådt af Maribo amt. Imidlertid desavouerede socialministeriet både socialudvalg og amt og meddelte kort og godt, at man „efter det foreliggende“ ikke havde haft hjemmel til at nægte hjælp efter § 281.

Da jeg her i tinget rejste denne sag, svarede den højtærede justitsminister på den fraværende socialministers vegne, at socialministeriet ville have opmærksomheden henvendt på spørgsmålet om muligheden for at gennemføre en ændring. Jeg tillader mig nu at spørge den højtærede socialminister, hvorledes det går med de pågældende overvejelser, og hvilket resultat man er kommet til.

Endelig har jeg et spørgsmål til den højtærede justitsminister. Også om det gælder det, at jeg tidligere har rejst den pågældende sag. Det skete den 24. marts 1954 og findes i Folketingstidende 1953-54, sp. 4468 ff. Spørgsmålet drejede sig om søsager, hvor forholdet er det, at underretterne uden for København i sådanne sager tiltrædes af to søkyndige mænd; men når der så bliver appelleret til landsretten og sagen kommer til behandling dér, sker behandlingen og pådømmelsen udelukkende af juridiske dommere. Det føles af de pågældende som noget af en urimelighed, og spørgsmålet, jeg stillede, var derfor, om der ikke kunne gennemføres en ændring heri, således at disse sager under appel til landsretten behandles under tilsvarende sagkyndig medvirken.

Den højtærede justitsminister svarede dengang, at man i justitsministeriet overvejede dette spørgsmål, men at disse overvejelser endnu ikke var tilendebragt. Jeg tillader mig derfor, da der nu er gået henved et par år, at spørge den højtærede justitsminister, på hvilket stadium disse overvejelser nu befinder sig.

Hvidberg: I finanslovdebatten i fjor var der en bestemt sag, som gav mig anledning til nogle videre bertagninger om folkekirkens stilling i det danske folk i disse tider. Jeg skal ikke i år vende tilbage hertil, men jeg ville gerne have lov til at fremdrage en enkelt sag, som ganske vist ikke er stor, men som alligevel beskæftiger mange mennesker her i landet, og som man ofte hører om, og i anledning af hvilken der ofte sker henvendelse til mig. Måske vil det vække undren, at den bliver fremdraget her i folketinget, men berettigelsen, ja, nødvendigheden heraf vil forhåbentlig fremgå af mit indlæg.

Det drejer sig om et årelangt angreb på, ja, man kan vist godt sige et årelangt forsøg på en underminering af folkekirken. Da nu dette foretagende i sin tid grundlagdes af solide, socialdemokratiske partifolk og siden har været fulgt op af adskillige socialdemokratiske partifæller, mener jeg, der kunne være grund til nu, da vi har en socialdemokratisk kirkeminister, som sidste år gav udtryk for sin store glæde over vor folkekirke, og som til stadighed udviser megen aktivitet, at bede ministeren om at øve en indsats blandt sine egne partifæller imod det antifolkekirkelige foretagende, som jeg her skal omtale, og under alle omstændigheder at tage de urimeligheder, der knytter sig til foretagendet, op til overvejelse.

Jeg sigter her til den såkaldte „borgerlige konfirmation“, som vi jo bliver mindet om to gange om året i radioen. Man kan naturligvis sige, at der jo er religionsfrihed her i landet, og at det drejer sig om en privat forening, så at sagen ikke kommer folketinget ved. Men ved nærmere eftertanke lader denne påstand sig ikke opretholde. Det drejer sig her på den ene side om et foretagende, hvis formål er direkte fjendsk mod folkekirken, og som rækker langt videre end til konfirmationen, på den anden

[Hvidberg.]

side om et folketing, der forfatningsmæssigt er denne folkekirkens lovgivende myndighed, og en kirkeminister, der som folkekirkens øverste myndighed står til ansvar over for folketinget. Det må altså være her, jeg skal henvende mig om denne sag; det kan der ikke være nogen tvivl om. I det hele taget er det beklageligt, at det ikke oftere sker, at medlemmerne taler til dette ting om folkekirkens anliggender.

Hvad har da folketinget og kirkeministeren at sige til denne antifolkekirkelige institution, som vel er privat, men som dog er understøttet af staten, for så vidt som den udsender sine forestillinger over statsradiofonien to gange om året, så vidt jeg ved?

At nu virkelig foreningen fra sin start havde et mod folkekirken sigtende mål, ses alene af det navn, hvorunder foreningen dengang blev startet. Den fik ved starten i 1915 navnet „Foreningen mod kirkelig Konfirmation“. Og foreningens formål blev med foreningens egne ord efter § 2 i dens forskrifter angivet at være følgende:

„At virke hen til afskaffelse af den kirkelige konfirmation ved at samle de medborgere, som er af den anskuelse, at denne kirkelige handling er urimelig eller overflødig. At foranstalte en stemningsfuld og passende borgerlig højtidelighed i stedet for den kirkelige konfirmation. Ved oplysning i skrift og tale at sprede kendskab om unødvendigheden af deltagelse i de konventionelle kirkelige handlinger (dåb, konfirmation m. v.)“

Formanden: Jeg går ud fra, at dette skal betragtes som et citat.

Hvidberg: Om forladelse. Jeg beder om tilladelse til i det følgende at citere en del fra de love og forskrifter, som er grundlag for denne institution.

Man ser, at formålet var vidtgående. Det strækker sig ikke blot til konfirmationen. Jeg er naturligvis vidende om, at foreningen i 1924 skiftede sit navn fra det negative „... mod kirkelig konfirmation“ til det positive „... for borgerlig konfirmation“. Men, som det siges i en oversigt over foreningens historie og udvikling af formanden T. Vognsen, det skete af opportune grunde!

Der ligger altså ikke deri noget skifte til et andet åndeligt sigte. En bog, en tryksag, „Ungdomsbogen“ — dens tredje oplag kom i 1938 — som har været uddelt ved festerne til disse såkaldte konfirmander, lader i hvert fald intet tilbage at ønske i retning af tydelighed men hensyn til foreningens mål. Nu uddeles denne bog mig bekendt ikke mere; jeg har hørt sige, at dette skyldes, at foreningen ingen penge har til at lade den optrykke for eller til at lade lignende bøger udkomme.

Vil foreningen mon afkræfte dette ved at erklære, at når man ikke mere uddeler den, er det, fordi man ikke vedkender sig bogen? Det ville jeg virkelig være meget glad ved at få at vide.

Det er i denne bog for de unge, at en artikel fastslår Karl Marx' berømte sætning om, at „religion er opium for folket“. Og i den forbindelse hedder det så videre:

„Selv om kirken i enkelte tilfælde og gennem enkelte præster kan bringe trøst til ulykkeligt stillede, så fører denne virksomhed (der i øvrigt koster 30 mill. kr. om året) på en række områder til en stiltiende afsvækkelse af fremskridtet, til et udbredt hykleri og til indirekte styrkelse af konservatismen.“

Hvad der så menes med konservatisme, skal jeg lade være usagt.

Formålet er efter de love, som Foreningen for borgerlig Konfirmation udgiver, og som jeg har kunnet skaffe mig — bogen bærer ikke noget årstal — åbenbart nu om stunder uklart. Det anføres i § 2 i denne udate-rede lovtryksag som værende:

„To gange årlig (forår og efterår) at afholde ungdomsfester (borgerlig konfirmation) for medlemmernes børn. Motivering: Det er urimeligt at forlange af de unge, at de i alderen 14—16 år skal tage stilling til religiøse spørgsmål.“

Men så kan de vel heller ikke tage stilling til det religiøse spørgsmål — for det er jo også et religiøst spørgsmål —: hvorvidt religion er opium for folket, eller det ikke er det, og så bør man heller ikke pådutte dem denne eller lignende påstande eller lade dem tage stilling til den antikirkelige tendens, som foreningen repræsenterer.

Jeg må gå ud fra, at min bedømmelse af denne forening som antifolkekirkelig og i sit sigte fjendsk mod folkekirken er rigtig,

[Hvidberg.]

og at den stadig er det; men skulle den højtærede kirkeminister kunne give mig oplysninger fra sine partifæller, som viser i anden retning, ville det være meget glædeligt. Det fremgår ikke af det materiale, jeg har kunnet fremskaffe, at der skulle være indtrådt nogen ændring i sigtet.

Jeg må derfor på dette sted over for den folkekirkelige myndighed, som folketinget er, slå fast, at denne forening, som på illoyal vis bruger det kirkelige navn „konfirmation“, hvormed dens fester jo intet har at gøre, og som har øvet et grimt misbrug af Grundtvigs navn, i årenes løb har bevirket, at et ikke ringe antal unge er blevet unddraget en personlig indførelse i den kristne tro gennem den kirkelige undervisning. Jeg skal her henvisse til kirkehistorikeren, dr. Michael Neiiendams bøger „Lær os at leve“ og „Ungdom i udspring“, hvor der er gjort rede for dette. Jeg fastslår, at dette altså stadig finder sted, og jeg stiller på denne baggrund et par spørgsmål for at bringe klaring og orden i denne mærkværdige sag.

For det første: i en folder eller pjece om borgerlig konfirmation — også uden årstal, men efter indholdet må den være skrevet før 1928 — udgivet af foreningen, anføres nogle ord af direktør Peder Nørgaard fra bogen „Danmarks radio“. Jeg skal tillade mig at citere:

„Radioledelsens reaktionære holdning gav sig også udslag i, at de verdslige ungdomsfester, den såkaldte borgerlige konfirmation, nægtedes udsendt. Radorådets formand erklærede endog over for en deputation fra Arbejdernes Radioforbund, „at udsendelse af de verdslige ungdomsfester kun ville finde sted, såfremt rigsdagen vedtog en særlig lov, der påbød dette“. Men få år efter lykkedes det at bryde den hårdnakkede modstand uden nogen lov fra rigsdagen.“

Jeg må imidlertid give den daværende radorådsformand, C. Lerche, ret. Hans ræsonnement har ganske enkelt været dette, at en statsinstitution ikke kan be-

kæmpe en af staten understøttet institution, som folkekirken er det. Det må i alt fald vedtages ved lov af folketinget, hvis det skal finde sted. Statsradiofonien kan ikke to gange om året tilstede en forening ad gang, der har til formål at bekæmpe den folkekirke, der som sådan understøttes af staten. Det er der ikke noget reaktionært i, som Peder Nørgaard siger: Det er ganske simpelt logik.

Mener nu den højtærede kirkeminister ikke, at den daværende radorådsformand egentlig havde ret i sit logiske ræsonnement? Det er det ene, jeg vil spørge om. Og det andet er følgende:

Kan de medlemmer af dette ting, som er medlemmer af folkekirken og ikke har anmeldt sig af denne, optræde som talere ved de antikirkelige såkaldte konfirmationer? Hvis man vil besvare spørgsmålet bekræftende med henvisning til, at de jo dog muligvis kunne bringe noget nyt og positivt ind i festerne for de unge, så må man spørge, i hvor høj grad noget sådant kan siges at være sket, og hvorfor man så ikke kan invitere en biskop eller en præst som taler. Det er hidtil ikke sket. Mit spørgsmål er da: mener den højtærede kirkeminister, at mænd eller kvinder, som tilhører folkekirken og endog er medlemmer af folkekirkens øverste lovgivende myndighed, nemlig folketinget, kan optræde som talere ved borgerlige konfirmationer, og ville ministeren selv gøre det?

Jeg mener, det er på tide, man begynder at fremdrage den slags anliggender fra folkekirkens område her i folketinget. Dette spørgsmål ligger i virkeligheden, som jeg allerede har sagt, mange mennesker på sinde, ikke mindst på grund af de to årlige udsendelser i statsradiofonien.

Marie Antoinette von Lowzow: Under den alvorlige verdenssituation, vi befinder os i, er det mere end nogen sinde magtpåliggende for os, at vort beredskab og vort forsvar styrkes mest muligt, og en meget vigtig del af forsvaret er vort hjemmевærn.

[Marie Antoinette von Lowzow.]

Den højtærede forsvarsminister har da også gang på gang givet udtryk for, hvor vigtigt det er, at den frivillige tilslutning til hjemmeværnet styrkes og øges; det må naturligvis gælde tilslutningen af kvinder såvel som af mænd, for af forsvaret er kvindekorpsene i dag en nødvendig del; også kvinderne må tilskyndes i størst mulig grad til at slutte op om det frivillige forsvarsarbejde, dels i civilforsvaret under den højtærede indenrigsministers område, dels i de militære kvindekorps under den højtærede forsvarsministers område. Det må gælde om at gøre arbejdet inden for disse forsvarskorps så let og så tilfredsstillende som muligt, og det er ud fra denne forudsætning, jeg har en henstilling at komme med.

Man har — det tror jeg jeg kan få almindelig tilslutning til — lov at sige, at den indsats af frivillige ofre i form af arbejde og tid, som medlemmerne af de militære kvindekorps yder, fuldt ud kan ligestilles med de mandlige medlemmers tilsvarende ydelser. Kvinderne er da også ganske ligestillede med hjemmeværnsmændene, når det gælder de krav, der stilles til dem som tilknyttet forsvaret. De har samme pligt til at give møde og gennemgå uddannelse, og de har samme pligtige tjenestetid. De forskellige mindre afsavnsgodtgørelser og småvederlag, der gives hjemmeværnsfolk, for at de i det mindste ikke skal have særudgifter af deres frivillige indsats, er da også i det store hele — i overensstemmelse med det almindelige princip inden for statens område — de samme for mænd som for kvinder.

Så meget mere deprimerende er det derfor at konstatere en mærkværdig og iøjnefaldende forskelsbehandling af mænd og kvinder inden for to særlige områder, nemlig når det drejer sig om 1) aflønning under større samlede øvelser, hvor den enkelte må være længe væk hjemmefra, og 2) tabt arbejdsfortjeneste under længere ophold i lejre og tilsvarende.

Hvad det første angår, gives der i dag under større samlede øvelser hjemmeværnsmænd pr. døgn 3 kr., 5 kr. 50 øre, 7 kr. og 15 kr. til henholdsvis menige, gruppeførere, delingsførere og kompagnichefer. Til kvin-

der gives de samme vederlag til menige, gruppeførere og delingsførere, men når vi når frem til kompagnichefer, der ellers for kvindernes vedkommende er udnævnt af forsvarsministeren på samme måde og på samme betingelser som mændene, så møder vi en, synes det, urimelig forskelsbehandling, idet kvindelige kompagnichefer kun får 10 kr. pr. døgn mod mændenes 15 kr. Man forstår ikke hvorfor.

Og med hensyn til godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste gives der mændene op til 27 kr. pr. dag, medens maksimum for en kvinde kun er 16 kr. pr. dag. Man undres såre over denne forskelsbehandling, så meget mere som den tabte arbejdsfortjeneste i hvert enkelt tilfælde skal dokumenteres. Hvorfor, højtærede forsvarsminister, skal en kvinde, der tjener 27 kr. eller mere pr. dag, bære et tab på 11 kr. daglig, når hun tjenstgør under større øvelser, medens manden med den samme indtægt indkasserer de 11 kr.? Og hvorfor skal de kvinder, der gør den større indsats ved at påtage sig arbejdet som kompagnichefer, straffes med en særlig forskelsbehandling lige over for mænd? Denne forskelsbehandling er en kilde til kritik og utilfredshed, ja, jeg vil sige irritation, og jeg kan ikke se andet, end at den er ganske ubegrundet.

Jeg skal derfor tillade mig at henstille til den højtærede forsvarsminister at søge den nævnte forskelsbehandling afskaffet, også fordi jeg er ganske overbevist om, at det vil gøre det lettere for arbejdet inden for de militære kvindekorps.

Stadig med baggrund i den øjeblikkelige situation, hvor det er magtpåliggende, at forståelsen af vort forsvar og af hele baggrunden for dets arbejde bliver så vidt spredt ud over folket som overhovedet muligt, er det med beklagelse, at jeg under mit arbejde rundt om i landet har måttet konstatere, at det mange steder i allerhøjeste grad skorter på et virkelig grundigt kendskab til NATO, til organisationens deltagerlande, dens opbygning og baggrund, dens muligheder og vanskeligheder. Jeg tror derfor, det vil være af ganske overordentlig betydning for folkets indstilling til og forståelse af forsvaret, om der blev iværksat en velorganiseret og grundigt oplysning om NATO ved statens foranstalt-

[Marie Antoinette von Lowzow.]

ning og medvirken, men ved samarbejde med private og halvofficielle organisationer, der arbejder for samme formål.

Og her er det måske på sin plads at tale om en sag, som jeg og andre i de sidste år har været stærkt interesseret i og ofte har drøftet, og som nu i øget grad er fremme i den almindelige diskussion, nemlig de love for psykologisk forsvar, som — med henblik på at skaffe civilbefolkningen størst mulig og korrektest mulig oplysning om forsvar og forsvarsmuligheder og til styrkelse af folkets forsvarsmoral såvel i krig som i fred — for længst er gennemført i vore nabolande i Norden. Det synes tvingende nødvendigt, at der skabes et organ af tilsvarende art herhjemme, et selvstændigt organ til psykologisk forsvar med henblik på hele folket og uafhængigt af det specielle militære psykologiske forsvar. Jeg ville tro, at en øget oplysning om NATO bl. a. ville kunne formidles gennem et sådant organ, og jeg skal tillade mig at henstille til den højtærede stats- og udenrigsminister, at spørgsmålet såvel om en lov om et sådant organ for psykologisk forsvar som om øget oplysning om NATO tages op til snarlig behandling. Jeg forstår, at spørgsmålet i dag indgår i drøftelsen af et større kompleks af spørgsmål, hvis løsning den øjeblikkelige verdenssituation har gjort nødvendig, men jeg tillader mig at spørge, om det ikke er muligt, at dette specielle problem kan tages op snarest og til selvstændig løsning, sådan som det faktisk er sket i vore nabolande. Jeg tror, det ville være af ganske overordentlig betydning, om denne sag blev fremmet selvstændigt, hvis dette altså kan lade sig gøre.

Erna Sørensen: Næringsloven af 28. april 1931 indeholder i sin § 3 bestemmelser om betingelserne for at opnå næringsbevis. I stk. 2 hedder det:

„Personer, der lever i ægteskab, kan dog kun erholde næringsbrev i henhold til denne lov, for så vidt den anden ægtefælle ikke allerede måtte være i besiddelse af et sådant næringsbrev.“

Med andre ord, en mand og hustru kan ikke begge drive selvstændige forretninger, medmindre forholdet er det, at den ene af ægtefællerne allerede inden ægteskabet har

næringsbrev og ikke ved ægteskabets indgåelse ophæver eller sælger sin forretning.

Denne bestemmelse synes ganske urimelig i vor moderne tid, hvor det jo er ganske almindeligt, at begge ægtefæller har beskæftigelse ude — vi ved jo, at alene her i København er over halvdelen af kvinderne udeerhvervende. Jeg ved ganske vist, at der for øjeblikket sidder en kommission nedsat af den højtærede handelsminister til revision af næringsloven, men jeg synes, at dette spørgsmål kunne klares forinden, at vi ikke skal vente dermed, til denne kommission har afsluttet sit arbejde. Vi ved jo, at det tager sin tid med en kommission, og dette spørgsmål skulle forholdsvis let kunne klares forinden. Det er måske ikke så mange, der rammes af denne bestemmelse, men jeg har dog i min praksis haft eksempler, hvor reglen har virket grelt derved, at en kvinde var nødt til at opgive sin virksomhed, fordi hun giftede sig med en mand, der skulle have borgerskab; og det værste var i og for sig, at hun ikke kunne genoptage sin virksomhed, da det efter nogle års forløb viste sig, at hun havde for megen tid og hun havde lyst til igen at begynde sin gamle virksomhed; det var for øvrigt en blomsterforretning, det drejede sig om. Jeg har også haft et tilfælde med en bageri-virksomhed, hvor det samme gjorde sig gældende.

Jeg finder derfor, der er grund til at ændre denne bestemmelse, og dette kan ske forholdsvis hurtigt. Jeg henstiller, at man går i gang med det nu, men hvis det ikke kan lade sig gøre, vil jeg gerne henstille subsidiært, at man pålægger myndighederne at gøre en ægtefælle opmærksom på, at man ikke behøver at tilbagelevere sit næringsbevis, men blot kan deponere det og så kan genoptage sin virksomhed senere, hvis man ønsker det.

En anden lille ting, jeg gerne vil have lov at bringe frem, er noget, som mange gange virker frygtelig irriterende, krænkende måske også, og en ting, som man forbavses over ikke er rettet i vor nuværende lovgivning og praksis. Vore skattemyndigheder opererer med begrebet „familiens overhoved“, og familiens overhoved er den mandlige ægtefælle, selvfølgelig. Jeg vil dog mene, at dette udtryk er forældet, og at man i almindelighed holder sig til både manden og kvinden;

[Erna Sørensen.]

hvis skatterne ikke indgår fra manden, går man til den kvindelige part og prøver at indkassere dem her. Altså, man betragter hende trods alt som et selvstændigt skatteobjekt.

Jeg ved godt, at dette måske kan henknydes under den kommende skattereform, men jeg vil i hvert fald bede om, at man under dennes behandling tager spørgsmålet op og finder en anden og mere tidssvarende betegnelse — idet jeg er klar over, at ophævelse af sambeskatningen, som jeg ønsker, ikke har nogen mulighed for at blive gennemført — og udrydder den slags gammel-dags udtryk, som kan virke direkte krænkende og generende i vor tid.

Reedtz-Thott: Den sag, jeg skal tillade mig at henlede det høje tings opmærksomhed på, er efter min og mit partis mening af stor vigtighed for den almindelige retsbevidsthed her i landet, og den har nær forbindelse med det ønske om beskyttelse af ejendomsretten, som sidst gennem vedtagelsen af den nye grundlov fik tilslutning fra alle demokratiske partier her i folketinget.

Det drejer sig om, hvorvidt jord, der er blevet eksproprieret af det offentlige til et bestemt formål, bør tilbydes den oprindelige ejer til tilbagekøb, såfremt den ikke mere ønskes anvendt efter det formål, hvortil den blev eksproprieret.

Det er jo sket af og til, at jord, der er blevet eksproprieret til veje, jernbaner eller militære formål såsom eksercerpladser, flyvepladser etc., ikke er blevet anvendt til det tilsigtede formål eller efter en tids anvendelse til formålet siden er blevet overflødig, fordi vejen eller jernbanen er blevet nedlagt eller eksercerpladsen eller flyvepladsen overflødig eller utilstrækkelig. Den således til det oprindelige formål eksproprierede, men nu til dette formål uanvendte jord er herefter gået over til anden anvendelse, ofte uden at den oprindelige jordejer har haft mulighed for at tilbagekøbe jorden. Den tidligere ejer har måttet finde sig i, at denne for ham dyrebare jord, der oprindeligt kun kunne eksproprieres, fordi almenvellet krævede det, nu anvendes til et formål, der ikke er af en sådan samfundsmæssigt vigtig karakter, at en ekspropriation havde kunnet gennem-

føres. Ejendomsretten forekommer derved krænkede og dens uangribelighed omtvistelig, hvilket ikke er i overensstemmelse med de principper, hvorpå vor grundlov, både den gamle og den nye, hviler og fortsat bør hvile.

Jeg vil gerne konkretisere min påstand om, at disse uheldige forhold eksisterer, ved at henvise til en sag, som er kendt af mange i min hjemegn, og som sågar har været genstand for prøvelse ved højesteret. Højesteret kom imidlertid til det resultat, at efter gældende lov kunne den oprindelige ejer ikke gøre krav på at få sin jord tilbage, hverken efter en prisfastsættelse i fri handel eller efter vurdering, idet højesteret fastslog, at jorden ved ekspropriationen var overgået endeligt og fuldgyldigt til den nye ejer, der ene måtte afgøre jordens videre skæbne, efter at den ikke mere blev brugt til sit oprindelige formål.

Det drejer sig her om et ret betydeligt stykke jord af størrelsesordenen 100 tdr. land, der før krigen blev eksproprieret fra gården Iselingen ved Vordingborg til anvendelse som eksercerplads for den daværende garnison. Det var god landbrugsjord, velbeliggende for gården, og det var naturligvis imod ejerens ønske, at jorden fraskiltes gården, idet denne ikke kunne få jord til erstatning andetsteds. Ejeren måtte acceptere sit brugsformindskelse og den erstatning i kroner og øre, der blev givet ham herfor. Nogle år senere blev eksercerpladsen for lille til sit formål, og anvendelsen til eksercerplads ophørte. På dette tidspunkt var byen Vordingborg imidlertid i stærk vækst, og kommunens ønske om at anvende en del af pladsen til byggegrunde førte til den sag, jeg lige omtalte. Den blev anlagt af den oprindelige ejer, der ønskede at købe sin jord tilbage, nu da den ikke mere anvendtes til eksercerplads. Ejeren af gården — den tidligere ejer af jorden — tabte sagen både ved landsretten og ved højesteret, der fastslog, at jorden ved ekspropriationen var gået endeligt over til den nye ejer, som herefter frit kunne disponere over den.

Nu kan man gøre gældende, at der i en sådan sag ofte er bimomenter, der gør den skildrede fremgangsmåde plausibel, eller at ejeren burde have taget forbehold med henblik på netop den mulighed at sikre sig

[Reedtz-Thott.]

tilbagekøbsret o. s. v., o. s. v. Det er efter min mening ikke væsentligt. Det principielle i sagen er, at det føles uretmæssigt og i strid med ejendomsretsbegrebet, at ekspropriation kan håndhæves og opretholdes, når det ikke mere gælder, at den er i almenvellets interesse.

Problemerne omkring ekspropriation er aldrig lette for nogen af parterne, men de er nu hårdest for den private jordejer, der altid bliver den lille i forholdet til det mangearmede samfundsmaskineri, der synes så stærkt, at egentlig ekspropriation som regel ikke er nødvendig. Blot truslen om ekspropriation og ejerens viden om, at truslen er ment og kan gennemføres, er tilstrækkelig til, at såkaldt frivilligt salg kan gennemføres sågar til priser, parterne kan blive enige om. Også i sådanne tilfælde, og det er jo langt de fleste, gælder imidlertid de bemærkninger, jeg her har tilladt mig at fremføre.

Det offentlige må være pinlig korrekt i sådanne tilfælde, hvor det altså har den stærkeres ret, men sandelig også i alles bevidsthed den dermed følgende pligt til at sikre den enkelte og svage modpart ethvert rimeligt hensyn. Jeg kunne tænke mig, at det offentlige i handler af denne art drog omsorg for, at der i selve kontrakten blev indsat en paragraf, en klausul om den tidligere ejers tilbagekøbsret, ifald han ønsker det.

Under hvilken minister ekspropriation sorteres, kommer vel an på formålet med ekspropriationen, men jeg tror, det er den højtærede minister for offentlige arbejder, der har de fleste sager. Ham og hans højtærede eksproprierende kolleger beder jeg hermed om at være opmærksomme på forholdet.

Til den højtærede justitsminister vil jeg rette en henstilling om at tage spørgsmålet om en revision af vor ekspropriationslovgivning op til velvillig behandling ud fra den betragtning, at de her omhandlede forhold stedse aktualiseres gennem et voksende brug af ekspropriationer i forholdet mellem samfund og borger.

Bøgholm: Hvis man vil søge at trække en perspektivisk linje ud fra de begivenheder, vi oplever i disse dage og måneder,

tror jeg, man vil nå frem til den opfattelse, at den ungarske frihedskamp vil blive kaldt et blodigt forspil til det drama, der vil blive benævnt som Sovjetimperiets undergang — under den forudsætning, at der vil være en stærk vestverden. Man skal måske have været bag jerntæppet for at forstå betydningen af en stærk vestverden. Det var denne opfattelse af, at der er en stærk vestverden, der førte polske og ungarske patrioter til på den måde, vi alle kender, at arbejde for, at kæmpe for og at dø for de tanker, vi har tilfælles med dem.

Begivenhederne i Budapest, hvor 3 000 russiske soldater deserterede, hvor 2 000 nordkoreanske skoledrenge og studenter, som var anbragt dér af russerne, gik over til den ungarske modstandsbevægelse, viser, at det ikke blot er i de russiske kolonier i Europa, men også inden for selve den sovjetrussiske befolkning, ja, endogså blandt de asiater, der har været underkastet og stadig er underkastet kommunismens styre, at tanken om andre forhold, tanken om en demokratisk udvikling er ved at gøre sig gældende. Det er klart, at denne udvikling vil kunne blive ganske afgørende i den tid, vi går ind i nu.

Det er vel ikke ualmindeligt i de små folk at se således på tingene, at udenrigspolitik først og fremmest er et spørgsmål, der henhører under De Forenede Nationer. Jeg tror, at hvis man ønsker at gøre De Forenede Nationer til en magtfaktor i det verdenspolitiske spil, vil det kun kunne gøres ud fra en realistisk erkendelse af, hvor svag organisationen De Forenede Nationer er. En overvurdering af De Forenede Nationers betydning i dette øjeblik ville på lidt længere sigt være overordentlig farlig for det arbejde, der må gøres for at gøre De Forenede Nationer stærkere.

Det ligger allerede i De Forenede Nationers struktur, at organisationen ikke er særlig velegnet til at gribe ind i en magtpolitisk kamp. Det kan vel siges således, at i sikkerhedsrådet er stormagterne for stærke, men i generalforsamlingen er stormagterne for svage. Det er urimeligt, at alene Mellemerika råder over flere stemmer i forsamlingen end det samlede Vesteuropa. Det har intet med rimelighed at gøre, når en asiatisk-afrikansk blok vil

[Bøgholm.]

kunne hidføre afgørelsen i overordentlig kritiske situationer; og hvis det ikke lykkes at skabe en nærmere forbindelse mellem det, der er rimeligt, og det, der er de faktiske forhold, tror jeg ikke, De Forenede Nationer vil få den fremtid, vi alle ønsker De Forenede Nationer skal få.

Hvis man i øjeblikket, som det vel kan synes at være naturligt netop nu, vil gøre op den indsats, der er gjort under den krise, vi har været igennem og vel endnu står i, og vi herved tager Ægypten for sig og Ungarn for sig, tror jeg, det må erkendes, at De Forenede Nationer ikke har været i stand til at gøre nogen indsats af overvældende betydning. Undtagelsen er der dog lykkeligvis, undtagelsen er skabelsen for første gang i historien af et internationalt politikorps, og det må ønskes, at man vil gå videre frem ad den vej.

Lad mig sige i forbindelse med dette, at det er min opfattelse, bygget på samtaler ude omkring i Europa, at den måde, hvorpå man fra dansk side var i stand til at sende sit bidrag til den internationale politistyrke, har skabt respekt om Danmarks navn. Det er vel noget, der først og fremmest er grund til at adressere til den højtærede forsvarsminister og derudover naturligvis til værnenes chefer. Det var en lykke, at Danmark var i stand til næsten uden varsel at sende danske soldater til zonen omkring Suez.

Men når det er sagt, er der vel næppe mange, der vil mene, at De Forenede Nationer har ført den faste tale over for Ægyptens diktator, som det måtte være rimeligt at føre i den givne situation. Jeg tror, der vil være enighed om dette. Det er ikke noget, der har noget at gøre med, hvordan man ser på den engelsk-franske aktion. Som arbejderpartiets ordfører, Bevan, rigtigt sagde under debatten forleden i det engelske parlament: fordi man giver Eden uret, behøver man ikke at give Nasser ret — og det er utvivlsomt sådan, at det gør det engelske arbejderparti netop ikke. Set på denne baggrund må det imidlertid virke urimeligt, at der ikke har været ført en fastere tale af De Forenede Nationer over for Ægyptens diktator, end det har været tilfældet.

Går man til Ungarn, er der vel heller

ingen, der vil mene — selv om jeg skal være den første til at erkende, at De Forenede Nationers mulighed for indsats ikke har været alt for stor — at De Forenede Nationer har haft held til på nogen som helst afgørende måde at gribe ind i situationen. Den tanke har været ført frem, om det ikke ville være rimeligt at ekskludere Ungarn af De Forenede Nationer, hvis landet fremdeles vægrer sig ved at give adgang for observatører fra De Forenede Nationer. Det er et forslag, der vel er overvejelse og undersøgelse værd, ikke mindst ved hensyn til dets videre konsekvenser.

Det meddeltes i går aftes, tror jeg det var, i et Reutertelegram fra De Forenede Nationers hovedkvarter, at man i en række delegationer var af den opfattelse, at det ville være rimeligt at fratage de af pseudo-regeringen Kadar udnævnte delegerede deres akkreditiver. Jeg skal ikke nægte, at det er et forslag, jeg personlig har overmåde sympati for.

I pressen for i dag er der refereret en tale, der er holdt derovre af et medlem af den danske delegation, det ærede medlem hr. Frode Jakobsen. Hvis referatet af talen er rigtigt, tror jeg, der har været talt på en overmåde uheldig måde, idet det hedder, at det danske folk mente sig nødsaget til at vende sig imod den engelsk-franske aktion. Jeg tror ikke, det ærede medlem har nogen ret til at tale på det danske folks vegne som sådant. Dette er et spørgsmål, der deler, deler også på tværs af partierne. Jeg personlig er ikke utilbøjelig til at tro, at et flertal i det danske folk har forstået hele baggrunden for den engelsk-franske handling. Det kan naturligvis diskuteres; men i alt fald er det givet, at der er forskellige anskuelser om dette, og derfor er det urigtigt og urimeligt — stadig under forudsætning af referatets rigtighed — om det amerikanske folk bibringes den opfattelse, at det danske folk som sådant har ment at måtte vende sig imod den handling, som England og Frankrig foretog, da de sendte tropper til Suez. Hvis referatet ikke er rigtigt, vil jeg gerne anmode om, at der bliver udsendt et dementi af det, således at det kan ses, at der ikke har været talt på denne måde.

De Forenede Nationer er først og fremmest et storpolitisk forum af megen betyd-

[Bøgholm.]

ning, men dets mulighed for at forme verdensudviklingen, gribe afgørende ind i selve begivenhederne, har indtil nu været overmåde ringe, og vi kan ikke regne med, at det vil blive anderledes i de kommende år. Ydermere kommer det forhold til, som enhver er klar over, at en verdensomspændende konflikt ville sprænge De Forenede Nationer allerede fra første øjeblik. Under disse forhold må NATO og forsøgene på at samle Europa få en ganske særlig betydning. Kun et samlet Europa vil være i stand til at overleve de kampe, vi utvivlsomt går ind i på forskellige områder, et Europa, der er samlet ikke blot i fælles vilje til at værne fælles arv, men et Europa, der også er samlet for at tage den økonomiske kamp op, som den føres med så megen styrke netop i øjeblikket.

Det ville naturligvis ikke være realistisk at tænke, at hvis Danmark går ind i dette samarbejde, tilslutter sig de såkaldte 6 lande, kul- og stålunionens lande, så ville vi kunne få vore landbrugsvarer med under fuld liberalisering. Vi har ikke kunnet få det under samarbejdet om liberalisering i Europa, og vi kan heller ikke regne med at få det, hvor det gælder et økonomisk forenet Europa; men fordi vi ikke kan få det igennem, som vi ønsker, er der ingen grund til at opgive det, der er og må være vort principielle standpunkt. Også de andre lande vil utvivlsomt se, at principielt må det være således, at et forenet Europa økonomisk må omfatte alle livets områder, og at man ikke i det lange løb vil kunne undtage et så vigtigt område, som landbrugsvarerne nu engang er. Videre kommer det til, at når man betragter den udvikling, der befolkningsmæssigt foregår i alle lande i Europa, vandrigen fra land til by og industrialiseringen i Europa, er det alligevel et spørgsmål, om Europa på længere sigt vil have flere landbrugsvarer til rådighed, end det vil behøve inden for Europas egne grænser. Forholdet er videre det, at på en lang række områder vil der være forbrugsudvidelsesmuligheder, netop hvor det gælder landbruget og den overordentlig forskelligartede produktion, som det europæiske landbrug, taget i dette ords aller-videste betydning, frembringer.

Jeg tror derfor, det må være dansk politik,

hvis man vil tilslutte sig et forenet Europa — og jeg kan ikke se, at vi kan holde os uden for det uden på alvorlig måde at skade vore egne erhvervsinteresser — at fastholde det principielle krav, at målet, man arbejder frem imod, må være et frihandelsområde omfattende alle det økonomiske livs forskellige områder. Naturligvis må man indrømme, at det ikke vil være muligt at nå frem til frihandel omfattende landbrugsprodukterne så hurtigt, som det vil være muligt at nå frem til frihandel omfattende de industrielle produkter. Det vil da være rigtigt fra dansk side i god tid at undersøge, hvilke kompensationer det vil være rimeligt at give dansk økonomi for en udvikling, der naturligvis ikke stiller dansk økonomi gunstigere, men tværtimod ugunstigere end de øvrige lande inden for samarbejdet.

Jeg har vist to eller tre gange haft lejlighed til her mere eller mindre periferisk at fremdrage den danske indstilling over for kul- og stålunionen. Jeg har hver gang fået at vide, at den høje regering interesserede sig meget for spørgsmålet. Det er jeg naturligvis taknemlig for, men nu halvandet år efter Messinakonferencen, efter den engelske finansminister MacMillans erklæring om, at England er rede til ud fra et ønske om at nå resultater at gå ind i en undersøgelse af, under hvilke vilkår England vil kunne tilslutte sig et sådant forenet Europa, håber jeg, regeringens overvejelser er nået så vidt, at det vil være muligt at udtale sig derom. Jeg håber også, det vil være muligt for den høje regering at finde ud af, hvilken minister der skal give svaret.

Spørgsmålet om et samlet Europa er imidlertid et spørgsmål, der vil gribe ind på en hel række forskellige områder. Det vil således også gribe ind i form af krav om et fælleseuropæisk arbejdsmarked, og i det lange løb er der vel ingen tvivl om, at man må frem til noget sådant. Det bør dog allerede fra begyndelsen siges og siges med al mulig styrke, at forudsætningen derfor må være, at der ikke gennemføres eller er gennemført en statsligt understøttet eller på anden måde kunstigt foranlediget tilvandrigen op imod egnene omkring grænserne, at der ikke er skabt et befolkningspolitisk tryk mod nabolandenes grænser. Så længe et sådant tryk vedvarer, vil det

[Bøgholm.]

ikke være muligt for det folk, der føler sig truet af dette folkepolitiske tryk, at gå ind på tanken om et fælleseuropæisk arbejdsmarked.

Vi har nu uger bag os, hvor muligheden for en verdensomspændende konflikt med alt, hvad dette betyder, ikke blot er blevet drøftet overalt, hvor mennesker er mødtes, men vel på en underlig måde har trængt sig frem i vore egne sind. Jeg tror ikke på, at nogen stormagt målbevidst styrer frem mod en krig, men jeg kan ikke se bort fra, at en forkert vurdering vil kunne kaste verden ud i krig. Det var vel, når alt kommer til alt, en forkert vurdering, der kastede verden ud i den første verdenskrig, kejser Wilhelms opfattelse, at det ville være muligt at gå ud i en krig, uden at England deltog i denne krig. Forkerte vurderinger prægede vel også rigskansler Hitlers opfattelse af tingene i 1939, og en forkert vurdering ville vel være endnu farligere under de forhold, der består i Sovjetunionen. Hvis man i Kreml ville vurdere situationen således, at den frie verden ville finde sig i ændringer i de strategiske forhold i verden eller finde sig i, at endnu et frit folk blev ført om bag jerntæppet, tror jeg, det ville være en forkert vurdering. Man kan vel heller ikke se bort fra, hvor talen netop er om diktaturer, at forskellige magtklikers kamp om magten indadtil vil kunne føre til, at de foretrækker at sige ordet „verdensrevolution“ med alt, hvad det betyder, fremfor at tage et indrepolitisk nederlag på den anden side jerntæppet med, hvad det betyder, eller hvad der i alt fald må regnes med at det kommer til at betyde. Jeg tror, at de stærkeste fredsbevarende faktorer i den periode, vi nu har bag os, har været vestens overlegenhed med hensyn til kernefysiske våben i forbindelse med det forhold, at satellitlandenes ungdom ikke har været rede til at bøje knæ for magten. De to forhold har utvivlsomt betydet overordentlig meget for forskellige overvejelser, der har fundet sted. Vi må regne med, at der foran os ligger en række år, hvor en krigssituation kan indtræde næsten uden varsel.

Det, der kendetegnede 1930ernes danske udenrigspolitik, var først og fremmest, at det var en uvirkelighedens udenrigspolitik,

det var en udenrigspolitik uden jordforbindelse. Det må være opgaven i dag at føre en udenrigspolitik, der er så virkelighedsnær, som det overhovedet er muligt. Virkeligheden i dag er, at de nordiske stater geografisk set er randstater. Strategisk set er vi det lykkeligvis ikke, fordi det frie hav og det åbne luftrum forbinder os med vore allierede i vest, men i den kommende tid vil en stærkere integration — for at bruge et ord, der er ved at få borgerret i det politiske sprog — blive nødvendig ikke blot på det økonomiske område, men så sandelig også på det militære. Jeg tror, det vil være nødvendigt at nå frem til en opfattelse af det vesteuropæiske luftrum som en enhed og drage de konsekvenser heraf, det måtte synes naturligt at drage.

I dette arbejde for at sikre freden, der vil være vor slægts største indsats, om den lykkes, vil Danmark komme til at befinde sig side om side med den magt, der besatte vort land for ikke så mange år siden. Når Danmark befinder sig side om side med Tyskland i denne situation, er det ud fra en erkendelse af, at et skæbnefællesskab forener vore folk, og kun rent militære synspunkter bør være afgørende, når talen er om et militært samarbejde.

Det skal imidlertid ikke glemmes, at dette militære samarbejde i sine videre konsekvenser også vil komme til at gribe ind i det, vi er vant til at kalde „spørgsmålet Sydslesvig“. Det må føles som et dansk politisk ansvar, at vore landsmænd i det gamle danske land ikke bliver stillet ringere under de nye vilkår. Jeg har vel oven i købet ret til at sige det således, at hvis det statslige samarbejde med Tyskland over en gensidig forståelse skal udvikle sig til folkeligt venskab, må forudsætningen derfor være, at Sydslesvigs danske får mulighed for, uden at der skabes dem vanskeligheder, at øve deres gerning i deres folks gamle bostavn. Jeg undervurderer ikke, hvad der allerede er nået, men på en række områder er forholdene endnu ikke tilfredsstillende. Jeg mener, vi er ved at gå ind i en ny fase, men erkendelsen af denne nye fase er endnu ikke trængt igennem overalt hos de tyske myndigheder i Sydslesvig eller på alle arbejdspladser dernede.

Problemet i den kommende tid er først

[Bøgholm.]

og fremmest dette, om vi er rede til med korteste varsel at gå ind i en situation, der indebærer krigens mulighed. Er vi det, bidrager vi til, i det omfang vi er i stand til at gøre det, at fremmede politikere, der måtte omgås med tanken om angreb, kommer på andre tanker. Jeg tror, det vil være rigtigst og også på linje med de krav om en psykologisk forberedelse, min partifælle det ærede medlem fru Marie Antoinette von Lowzow talte om for kort tid siden. Jeg tror, det vil være rimeligt og rigtigt, om vi på en helt anden måde, end vi er vant til, lader forsvarspolitiske og udenrigspolitiske spørgsmål præge også den debat, der føres her i tinget. Det har jo længe været sådan, at det militære har været følt som en slags fremmedelement. Det er så sandelig på tide, at det danske folk lærer at forstå, at det militære ikke er noget fremmedelement, og en åben debat vil kunne bidrage overmåde stærkt hertil. Jeg ved godt, at man fra nogle sider vil sige, at om militære spørgsmål skal man netop ikke tale, for der kan være andre, der lytter. Jeg tror, at med hensyn til det, der vil blive fremlagt under en sådan debat, vil de andre have lyttet og set for længe siden. Jeg tror ikke, der er grund til at gå uden om en sådan debat, og jeg ville hilse med glæde, om den højtærede stats- og udenrigsminister på et så tidligt tidspunkt som muligt ville foranledige, at der i det høje ting finder en debat sted om landets forsvars- og udenrigspolitik.

Gottschalek-Hansen: Da det formentlig er den højtærede forsvarsminister, der har det endelige ansvar for sammensætningen af de styrker, der fra Danmark er sendt til Suez, føler jeg trang til ved denne lejlighed og på dette sted at udtrykke min uforbeholdne taknemlighed for og glæde over, at der sammen med de danske FN-tropper også blev sendt en feltpræst, der kan betjene de unge værnepligtige og i mange måder stå dem bi med råd og dåd. Jeg nærer ikke tvivl

om, at en feltpræst, der forstår sit job, lever sammen med soldaterne og kender deres problemer, kan være til uvurderlig gavn og nytte for den værnepligtige ungdom.

Så vidt jeg har forstået, har der i flere år inden for det maritime værn været en frivillig ordning med orlogspræster, en ordning, der har virket fuldt tilfredsstillende blandt det indkaldte mandskab, og som derfor af admiralitetet omfattes med den største interesse. Inden for enkelte af hærens områder har man også forsøgsvis søgt at udnytte værnepligtige teologers faglige uddannelse til specielle opgaver, der tenderer mod en feltpræsts funktion. Dette er al anerkendelse værd, men ville det ikke være naturligt, om hele dette spørgsmål blev taget op til en saglig og grundig behandling? Ved samtaler med det ærede medlem hr. Victor Gram har jeg konstateret, at der er det bedste samarbejde mellem den meget værdifulde institution Folk og Værn og det nuværende, ret tilfældige arrangement med feltpræster. Hvad enten vore soldater virker som udstationerede besættelsestropper, som det f. eks. er tilfældet i Holsten eller Suez, eller de aftjener deres værnepligt herhjemme, har de krav på en kirkelig betjening ganske på samme måde som enhver anden borger i vort land. Dette kan imidlertid kun gennemføres ved oprettelse af en fast, permanent og varig feltpræstordning, der omfatter hele vort værn: hæren, flåden og luftvåbenet.

Den 13. november i år skrev en værnepligtig sergent ved garderhusarregimentet, Torben P. Kemp, i dagbladet Information et åbent brev til forsvarsministeren, hvori det bl. a. hedder — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„Det overrasker vist hverken Dem eller andre, hvis jeg røber, at stemningen i disse dage blandt de danske soldater er trykket. Man spørger sig selv: bliver det os, næste gang nogen rykker ud? Ingen ved det jo.

Men vi danske soldater spørger også i

[Gottschalck-Hansen.]

dag os selv: er vi forberedt? Og her kan vi svare: militært set: ja. Men åndeligt set: nej.

Alle ved, at ulykken kan ske til enhver tid — og hvor er så feltpræsten?"

Jeg ser i dette spørgsmål et ønske, som utvivlsomt deles af langt den overvejende del af den danske værnepligtige ungdom, og jeg har den tillid til den højtærede forsvarsminister, der jo aldrig har savnet evnen til at forstå de værnepligtiges berettigede ønsker, at ministeren vil medvirke til en hurtig og forsvarlig løsning af dette i virkeligheden meget alvorlige problem.

Baagø: Ved lønforhandlingerne i foråret rejste jeg her i tinget krav om, at lønningskommissionens arbejde måtte blive fremskyndet og afsluttet, inden vi på ny, i 1958, skulle beskæftige os med tjenstemandslønningerne, og fra flere sider blev der givet tilslutning til kravet.

Siden har vedtagelsen af folkepensionsloven i september måned forstærket dette krav. Som bekendt pålægger denne lov tjenstemændene at betale bidrag med 1 pct. af deres statsskattepligtige indkomst, men samtidig udelukker den dem fra at kunne modtage folkepension under nogen form. Tjenstemændene har — ikke uden grund, synes jeg — opfattet dette som en urimelig forskelsbehandling; men da afgørelsen nu engang er truffet og ikke kan ændres, har man hæftet sig stærkt ved det løfte, der er givet tjenstemændene i folkepensionsudvalgets tillægsbetænkning umiddelbart forud for lovforslagets tredje behandling. Her siges der jo nemlig, at udvalget henstiller til lønningskommissionen, at der ved udformningen af den kommende lønningsslov ydes tjenstemændene kompensation for folkepensionsbidragets beløb.

Det er derfor med glæde, at jeg gennem dagspressen har bragt i erfarung, at formanden for lønningskommissionen for en tid siden har udtalt, at der nu vil blive sat fart i kommissionens arbejde, og at man tilstræber at kunne afslutte dette arbejde så betids, at betænkning kan afgives i foråret 1958.

Jeg kan forsikre, at langt den overvejende del af tjenstemændene ser hen til

en snarlig afslutning på kommissionens arbejde, samtidig med at de med vågen opmærksomhed og ikke ringe spænding afventer, hvilket resultat kommissionen måtte komme til, ikke blot med hensyn til selve lønfastsættelsen, løngrupperingen og dyrtidsreguleringen m. v., men også med hensyn til tjenstemændenes fremtidige status i samfundet. Jeg tænker her på tjenstemandsbegrebet og dettes udformning, såvel hvad angår pensionen som reglerne for kommende lønforhandlinger.

Personlig vil jeg gerne ved denne lejlighed give udtryk for, at det er min overbevisning, at skal vi bevare en dygtig, initiativrig og hæderlig tjenstemandsstand — og det er efter min opfattelse en bydende nødvendighed, hvis styret i vor demokratiske samfundsordning skal kunne gennemføres og demokratiet fæstnes yderligere i vort folk — vil det blive nødvendigt for det første at opretholde den nuværende form for pensionering for i hvert fald en betydelig del af tjenstemændene og for det andet at få udformet nogle klare regler for, hvorledes der fremtidig skal gås frem ved de lønforhandlinger, som måtte komme.

Den højtærede finansministers udtalelser under debatten om tjenstemændenes lønninger i foråret og hans pressekommentarer efter lønforhandlingernes afslutning gør det for mig at se påkrævet, at der bliver fastsat nærmere regler for, hvorledes sådanne forhandlinger skal føres fremover.

Selvfølgelig vil regering og folketing i forening selv kunne fastlægge tjenstemandslønningerne m. v. her i landet, men jeg vil anse en sådan fremgangsmåde for at være ikke blot urimelig, men også i høj grad til skade for samfundet som helhed. Skal der derfor forhandles med tjenstemandsorganisationerne om tjenstemændenes lønforhold, hvilket jeg går ud fra at vi alle kan være enige om, forekommer det mig, at disse organisationer på forhånd bør have kendskab til, hvilke regler der gælder for sådanne forhandlinger.

Det ville glæde mig, om lønningskommissionen, der er i gang med sit arbejde, også ville skænke dette forhold sin opmærksomhed og om muligt finde frem til en brugbar og tilfredsstillende løsning på spørgsmålet.

[Baags.]

Jeg skal dernæst vende mig til den højt-ærede justitsminister med et spørgsmål vedrørende smudslitteraturen her i landet.

Et par gange har det ærede medlem hr. Rasting her i tinget rejst spørgsmålet om ministerens stilling til udvirkelsen af et forbud mod salg her i landet af et par nærmere betegnede bøger, udkommet på et dansk forlag. I intet af tilfældene er der kommet noget ud af det.

Med henvisning til en dom, der nylig er faldet i Oslo byret, og hvori ugebladet Verden Rundt, der også udkommer her i Danmark, bl. a. er blevet stemplet som „en kloak af et blad“, vil jeg gerne spørge, om det vil kunne påregnes, at retten i vort land ville komme til samme resultat som Oslo byret, hvis en sag blev rejst her i landet på samme måde, som det er sket i Norge.

I Norge var det dagbladet Morgenbladet, som i 1955 rettede et kraftigt angreb på ugebladet Verden Rundt, idet man betegnede dette som „kriminal-seksuel spekulation i ly af trykkefriheden“ og bl. a. udtalte — jeg beder om tilladelse til et citat —

„Vi forsikrer, at vi i denne kloak af et blad kan fiske op så meget giftigt, destruktivt, sadistisk stof, vi vil.“

Bladet Verden Rundt anlagde sag mod Morgenbladet, men dommen gik ugebladet imod, og det blev dømt til at betale Morgenbladet 3 000 kr. i sagsomkostninger.

På mange områder er vi i disse år i de nordiske lande ivrigt optaget af nordisk samarbejde. Jeg føler mig overbevist om, at det ville glæde store dele af den danske befolkning, ja, sikkert den overvejende del endda, om dette samarbejde også kunne udstrækkes til bekæmpelse af smudslitteraturen, og i særdeleshed, om retspraksis og domstolsafgørelser vedrørende bedømmelsen af denne litteratur kom til at ligge på linje i samtlige nordiske lande. Forgiftningen af ungdommen ad de her omtalte kanaler bør standses jo før jo hellere.

Aage Fogh: Jeg har først nogle bemærkninger at gøre om statens udlån. Under de foregående forhandlinger har jo i nogen grad været behandlet spørgsmålet om, hvilken indflydelse statens udlån har på statens udgifter og på vor finansielle stilling, og jeg

har ud fra praktisk erfaring den opfattelse, at det kænpeudlån, staten er kommet ud i ikke mindst ved udlån til byggeri, har en stor indflydelse på vore finanser, og at det har en ganske betydelig indflydelse på de byggeomkostninger, vi arbejder med ud over landet.

Jeg nævner som eksempel et resultat af statens lånevirkksomhed i et bestemt tilfælde. For en byherre, som råder over 30 000 kr., er det muligt ved hjælp af disse 30 000 kr. og et statslån at bygge sig en beboelsesejendom til nogle og firs tusind kroner. Det sker ganske simpelt — og det sker ofte — derved, at realkreditinstitutionerne, sparekasserne eller kreditforeningerne, yderst forsigtigt nøjes med at belåne højst 30 pct. af ejendommens værdi. Derovenpå lægger staten sit lån, 25 pct. efter førsteprioriteten, og når manden så har 30 000 kr. til rådighed, kommer pengene til at passe, så at han kan bygge sig et hus til nogle og firs tusind kroner. Det har jeg selvfølgelig ikke noget imod, hvis han gør det for sine egne penge; men jeg har noget imod, at man opretholder en lovgivning, der har til resultat, at folk bygger betydeligt dyrere huse, end de har råd til at bo i. Derfor tror jeg, det ville være sundt, om man vendte tilbage til de forhold, vi kendte tidligere, hvor alle de, der rådede over rimelige kapitaler, blev henvist til at supplere deres egen kapital med, hvad de kunne låne i det frie marked, d. v. s. at vi også fik vore kreditforeninger, sparekasser og andre pengeinstitutioner til at give rimelige lån. Hvis disse institutioner da — som de gjorde tidligere — gik med til at udlåne op til ca. 50 pct. af ejendommenes værdi, ville det være muligt i uendelig mange tilfælde at bygge rimelige boliger for den kapital, der kunne lånes i vore normale kreditinstitutioner, plus den kapital, bygherren selv har til rådighed. Jeg erkender, at med hensyn til bygge-lovgivningen har i praksis alle de fire gamle partier et fælles ansvar — skal der kunne tales om nogen forskel, må det vel være den, at de 3 andre partier skiftevis har administreret bygge-lovgivningen, men alle 4 partier har stemt for den — og det er derfor uden politisk brod til nogen side, når jeg henstiller, at man prøver at finde tilbage til en ordning, hvorefter kreditinstitutio-

[Aage Fogh.]

nerne, hvis naturlige opgave det er, igen i rimeligt omfang overtager udlånet af de penge, der skal investeres i byggeriet.

Disse betragtninger kan videreføres i forbindelse med landbruget. Jeg ved jo — og det ved alle — at vi nu gennem en år-række har udlånt ca. 100 mill. kr. af de såkaldte Marshallpenge til forbedring af landbrugsbygninger. Vi ved også, at dette langt fra har opfyldt det behov, der er for lån, og vi ved, at der derfor fra visse sider — også i denne sal — er interesse for at få rejst nye midler, ikke Marshallmidler, men statsmidler, til placering i det danske landbrug i form af lån, der skal tjene til forbedring af landbrugsbygninger, navnlig staldene.

Jeg for mit vedkommende forstår nu ikke rigtig den tanke, at man på et tidspunkt, da vitterligt kun en tredjedel af det danske landbrugs værdier er belånt, kan have den opfattelse, at det er staten, der skal skaffe penge hertil. Hvis visse mangler blev afhjulpet, ville dette vel kunne bewirke, at landbruget selv kunne skaffe disse penge uden statens hjælp.

Nu er det bekendt, at vi i en 2—3 år har haft siddende en kommission, der hedder realkreditkommissionen. Vi har gennemgået hele materialet og har fået en masse oplysninger frem, men er ikke egentlig nået til noget slutresultat af den simple grund, at vi ikke har kunnet komme videre, inden vi fik ændret den lovgivning, der omfatter pantsætning og tinglysning. Der sidder for øjeblikket en særlig kommission, som arbejder med en ændring af denne lovgivning, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at spørge den højtærede justitsminister, hvordan den kommission egentlig er stillet i dag. Hvis kommissionen har fået at vide, at det er et arbejde, der haster, kunne man med rimelighed forlange, at den søgte at afslutte sit arbejde. Først når dette arbejde er afsluttet og der bliver mulighed for en ændring af tinglysnings- og pantsætningslovene for landbruget, først da kan realkreditkommissionen fortsætte sit arbejde. Efter min mening er det en forsømmelse fra vedkommende kommissions side, at den ikke allerede på nuværende tidspunkt har gjort sig færdig og derved gjort det muligt for realkreditkommissionen at kunne arbejde videre.

Det, det drejer sig om, hvis man får en orden på dette område, er, at der skulle kunne blive mulighed for, at de store værdier, op til ca. $\frac{1}{3}$ af landbrugets værdier, der er bundet i form af redskaber, maskiner og husdyr, skulle kunne tjene som sikkerhed, som pant for lån. Det kan de nemlig ikke i dag i praksis med den lovgivning, vi har, og det fører med sig, at landbruget ikke kan låne rimelige beløb mod pantsætning af sine egne værdier. Det forhold mener jeg vi bør ændre, og så bør vi sige til landbruget: når disse forhold er bragt i orden, må vi prøve at skabe det grundlag, der kan give de lån, som er nødvendige til forbedring navnlig af vore stalde. For det er det, det først og fremmest drejer sig om. Det erkendes fra alle sider, absolut fra alle sider, at det vil være en fin forretning både for landbruget og for nationen at anbringe de hundrede millioner kroner, der skal anvendes, til fremskaffelse af tilfredsstillende staldforhold inden for det danske landbrug. Jeg kan ikke godtage de udtalelser, der fremsættes om, at de nødvendige penge ikke kan fremskaffes. Når jeg ser, hvad der kan bygges i København, hvad pengeinstitutterne kan bygge i København — jeg tænker f. eks. på statsanstaltens ualmindelig smukke og tiltalende bygning, Bikubens mange smukke bygninger og på Kreditforeningen, der nu skal flyttes, de millioner og atter millioner, der her anbringes — siger jeg til mig selv: det må dog vistnok være muligt at lægge vore økonomiske dispositioner sådan til rette, at en vis part af de penge kommer vort hovederhverv til gode. Det er ude i landbruget, værdierne produceres. Der er ingen, der tør benægte, at det er det danske landbrug, der i dag frembringer og hjembringer størsteparten af den valuta, der kommer til landet. Det vil derfor være uklog politik, hvis ikke man lægger forholdene sådan til rette, at dette stærkt arbejdende erhverv kan få mulighed for på grundlag af sine egne panteværdier at skaffe de penge, der skal til for at holde produktionsapparatet i orden. Det vil samtidig give arbejde for mange andre erhverv. Derfor skal jeg rette den kraftigste henstilling til de ministre, under hvis område dette sorterer, om at fremme det arbejde, der er i gang først og fremmest i den kommission, der sidder

[Aage Fogh.]

vedrørende tinglysnings- og pantsætningsreglerne — det må kunne gøres relativt hurtigt — og dernæst i realkreditkommissionen, der må kunne fortsætte sit arbejde for at søge at nå frem til et rimeligt resultat.

Jeg skal dernæst sige et par ord om et andet lovgivningsområde, et beskatningsområde, nemlig restaurationsskatten. Jeg har ved forskellige lejligheder beskæftiget mig med den form, vi har for beskatning af spiritus på restauranter. Jeg har med stor glæde i de foregående år medvirket til en rationalisering af spiritusbeskatningen i almindelighed. Det er jo lykkedes i stor udstrækning at føre beskatningen tilbage til kilden. Netop derfor står det for mig som mere og mere urimeligt, at vi oprettholder en restaurationsskat, hvor vi så absolut beskatter i det yderste led. Denne restaurationsskat har efter min mening mange uheldige virkninger, og jeg skal nævne nogle af dem. Jeg tager ikke i betænkning at sige, at restaurationsskatten i sin virkning i dag er umoralsk, og at det er uforsvarligt af folketinget at opretholde en sådan beskatningsform, når det må erkendes, at i visse distrikter falder over halvdelen af beværtningerne for lovbestemmelserne på dette område, og når vi ved, at i visse byer er de alle faldet for dem. Nu skal jeg ikke stå som forsvarer for dem, der har brudt loven, men jeg vil gøre opmærksom på, at når det kommer dertil, at over halvdelen af dem, loven omfatter, bryder den, er der noget, der tyder på, at det er loven, som ikke er tilfredsstillende mere, og så må man overveje, om ikke der er grund til at ændre den.

Jeg vil også gerne henlede opmærksomheden på, at restaurationsskatten i høj grad fremmer smugdrikkeri. Dette, at en vare beskattes ekstra med op til 33 pct., hvis den nydes ét sted i forhold til, hvis den nydes et andet sted, fremmer selvfølgelig interessen for at nyde varen det andet sted, altså fremmer smugdrikkeriet. Jeg tror, alle vil være enige om, at den værste form for drikkeri er smugdrikkeri. Også af den grund burde man interessere sig for en omlægning af restaurationsskatten. Endelig må det erkendes — det har jeg i hvert fald gjort ved at arbejde med bevær-

terloven — at en masse af de vanskeligheder, der møder os, når vi arbejder med denne lov, stammer fra restaurationsskatten; det gælder i spørgsmålet om markettenderier, selskabslokaler og flere andre områder, hvor man siger til sig selv: hvis vi ikke havde den forskellige beskatning på spiritus, efter som den nydes det ene eller det andet sted, havde vi heller ikke disse vanskeligheder.

Også af den grund vil jeg derfor meget stærkt anbefale, at vi interesserer os for en afskaffelse af restaurationsskatten, idet jeg føjer til, at så ville jeg på den anden side gennem beværterloven være med til at stille betydeligt strengere krav til vore restauratører med hensyn til forbedring af forholdene på restaurationserne. Det gælder f. eks. forbuddet mod at skænke for berusede personer, forbuddet mod at skænke for mindreårige personer og forskellige andre punkter, hvor jeg mener det ville være forsvarligt at stramme vilkårene.

Jeg nævner som et fjerde punkt, at restaurationsskatten er ganske urimelig dyr at opkræve. De 100 mill. kr., som restaurationsskatten giver i dag, koster mindst 15 mill. kr. at opkræve, idet alle drikkepengene jo lægges på. Ja, finansministeren kigger forundret op, men det tror jeg nok vi kan blive enige om, at tjenerstanden, som opkræver restaurationsskatten, skal have 15 pct. i drikkepenge også af skatten, og hvis skatten giver 100 mill. kr., er det 15 mill. kr. til tjenerne.

Når dertil endelig kommer, at administrationen af restaurationsskatten selvfølgelig stiller overordentlig store krav til toldvæsenet, så tror jeg, at der må være tilstrækkelig begrundelse for, at man interesserer sig for at fjerne eller ændre restaurationsbeskatningen. Jeg har ved en lejlighed set, at den højtærede finansminister sagde — så vidt jeg har forstået det — at han personlig ikke havde noget imod i hvert tilfælde at ændre ved restaurationsskatten, men at han ikke mente, at der var politiske muligheder for væsentlige ændringer. Jeg er ikke sikker på, at det er rigtigt. Jeg har haft lejlighed til ude i landet nogle gange at drøfte problemet også sammen med medlemmer af tinget, og jeg har haft lejlighed til at drøfte det i udvalg, og alle vegne, hvor jeg er stødt på spørgsmålet og har disku-

[Aage Fogh.]

teret det sagligt, har der været fuld enighed om, at man burde søge frem til en ændring.

Det er irrationelt, hvad vi har i øjeblikket, og det er også en urimelig form, hvorunder disse penge opkræves. Vi burde gøre det rationelle, synes jeg, at opkræve de penge, vi skal have, så nær ved kilden som muligt. Det giver den største sikkerhed, de mindste omkostninger og ingen mulighed for omgæelser, sådan som vi kender det i dag.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Udtalelsen fra det ærede medlem hr. Aage Fogh om statsfinansieringen er jo på linje med det, jeg har fremhævet her under finanslovdebatten uden tilslutning, men også uden protest fra anden side. Jeg håber, at udtalelsen fra det ærede medlem hr. Aage Fogh om hans tilslutning må betragtes som en svale, der bebuder en ny indstilling over for dette problem, at den er udtryk for, at man forstår, at det er pinende galt med statsfinansiering, at det er en beklagelig fejltagelse, der må resultere i, at det bliver dyrere at bygge: vi får højere rente og mindre byggeri. Dertil kommer den fare, som statsfinansieringen rummer for hele den danske valutastilling. Jeg synes, det skal siges her, fordi jeg tror, at det ærede medlems udtalelse i virkeligheden er udtryk for, at man nu er ved at forstå det.

Lad mig så føje til, da jeg nu har ordet, at jeg også med hensyn til restaurationskatten er enig med det ærede medlem.

M. Larsen: Indledningsvis vil jeg gerne rette en tak til den højtærede boligminister for bevillingen til Koldinghus. Vi er glade for den og håber, at der følger flere bevillinger efter.

Dernæst vil jeg gerne gøre et par bemærkninger angående statens isbrydningstjeneste.

Det er i almindelighed sådan, at når en vinter nærmer sig og frosten sætter ind, gør Danmark sin isbryderflåde klar til at rykke ud og tage kampen op mod elementerne. Hvis frosten bliver langvarig og isen binder vandene i vore hjemlige have, kommer der store og mange krav om isbryderassistance til havnene. Staten råder over 5 isbrydere, hvoraf den ene er stationeret i

de vestlige Limfjordshavne. De andre 4 isbrydere har så ca. 50 havne at betjene, og det kan da undertiden være vanskeligt nok at balancere mellem havnenes krav om hjælp og berettigelsen heraf. Kritikken kan derfor undertiden komme lidt højt op, ja, unødigt højt op.

Spørgsmålet bliver herefter: skal der anskaffes flere isbrydere og mere isbrydningsmateriel? Det spørgsmål rejses hver vinter. Vil man se på den isbryderflåde, vi har, og om der er materiel nok, så må jeg straks sige, at det er der ikke, men skulle vi have materiel nok til at betjene alle havne, når de ønsker det, skulle vi have mindst 20 isbrydere til, og da anskaffelsessummen for en isbryder af Elbjørns størrelse ligger omkring 14-15 mill. kr., vil det være en meget betragtelig engangsumgift at komme af med.

Inden for isbrydningsrådet er vi af den formening, at statens isbrydere først og fremmest skal holde gennemsejlingsfarvandede åbne og farbare og dernæst hjælpe i fjorde og bugter efter evne. Men jeg vil gerne bemærke her, at havnene også har deres opgave. Enhver større eller middelstor havn må sørge for at holde lokal isbryderkraft, så den er i stand til i hvert fald i den første tid af en frostperiode at holde en sejlbare åben fra havnen og ud til gennemsejlingsfarvandet eller sådan omtrent da. Det skal også indrømmes, at de allerfleste middelstore og store havne har en sådan lokal isbryderkraft til rådighed, men ismasserne kan blive så store, at de må kræve assistance fra statens isbrydningstjeneste. Det er da også interessant at se, hvad isbrydningstjenesten koster. Den koster i gennemsnit ca. 2½ mill. kr. om året, og vi må hævde, at det er billigt. Af det nævnte beløb betaler havnene og skibsfarten i forening ca. 400 000 kr. eller ca. 15 pct. Jeg har imidlertid en anelse om, at der spekuleres på, at havnene og skibsfarten skal betale hele beløbet, de 2½ mill. kr., og jeg kan forsikre for, at dette krav, hvis det fremsættes, vil blive mødt med et bestemt nej fra samtlige havne og formentlig ligeledes fra skibsfarten.

Af isbrydernes samlede arbejdstimetal går der formentlig ca. 3 fjerdedele eller 75 pct. til at holde gennemsejlingsfarvandede åbne. Her tænker jeg på Kattegat, hvor der

[M. Larsen.]

almindeligvis holdes en sejlrrende åben langs Sveriges vestkyst og langs den jyske østkyst og endvidere nogle sejlrrender tværs over Kattegat. Dertil kommer sunde og bæltter. Alle de nævnte farvande er i høj grad internationale og besejles også i isvintre af både tyske og baltiske, polske, russiske, finske og svenske både. Det kan da aldrig være danske havnes eller dansk skibsfarts pligt at betale, hvad det koster at holde de sejlrrender åbne, når de delvis, ja, man kan næsten sige fortrinnsvis, holdes åbne for fremmede skibe. Vi har sågar haft danske isbrydere helt oppe i Oslo Fjord for at hjælpe skibe løs, der sad fast i isen.

Hvis man sammenligner den danske isbryderflåde med de øvrige nordiske landes, står Danmark som en fin nummer 1. Vi har 5 habile isbrydere. Sverige har 3, hvoraf de 2 for tiden er uarbejdsdygtige, og de har anmodet om hjælp herfra og får det. Vi skal almindeligvis hjælpe Norge, der kun har en enkelt isbryder; de har lige anmodet om hjælp for den kommende vinter hos os, men vi kan vist ikke give dem den.

Så er der Finland, der har en ret god isbryderflåde på 4—5 skibe i lighed med, hvad vi har.

Inden for havnene møder vi ikke med absolutte krav om anskaffelse af mere isbrydningsmateriel for tiden, idet vi erkender, at det er en meget dyr anskaffelse, men vi beder os fritage for yderligere økonomiske byrder til istjenesten.

Sluttelig skal jeg sige et par ord om Thyborønsspørgsmålet. Her ligger 5 eller vel 6 små havne oppe ved den nordvestlige del af Limfjorden, og de 6 små vestlige Limfjordshavne har årlig en godsomsætning på ca. 600 000 t eller lige så meget som Kolding og Horsens tilsammen. Af de ca. 600 000 t, der udskibes og modtages deroppe i disse havne, kom de ca. 50—60 pct. ind fra vest. Det vil være fuldkommen katastrofalt for disse havne og dermed for byerne og egnen, hvis Thyborøn lukkes.

Knud Nielsen: Ved forrige finanslovdebat foreslog jeg den højtærede justitsminister at anvende bestemmelsen i afbetalingslovens § 3 således, at de midlertidige ændringer, der blev gennemført i denne lov, bortfaldt.

Den højtærede justitsminister kunne ikke

på det tidspunkt efterkomme min anmodning, men lovede at undersøge, hvorvidt den gennemførte ændring havde haft forbrugsbegrænsende virkninger. Jeg går ud fra, at disse undersøgelser nu er afsluttet, således at ministeren kan oplyse, om den forhøjelse af afbetalingssatserne, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard fik gennemført, overhovedet har nogen forbrugsbegrænsende betydning. Jeg tvivler på, at bestemmelsen overhovedet har fået den tilsigtede betydning.

Derimod ved jeg, at disse bestemmelser i de to år, de har virket, på flere områder har haft en uheldig betydning for handelen. Jeg kan i denne forbindelse henvise til mine tidligere bemærkninger herom i Folketings-tidende for 1955—56, sp. 1913. Jeg gav dengang udtryk for, at lovændringen havde slået en mængde i stykker for den mindre handlende, og at handelen var blevet koncentreret på et fåtal af kapitalstærke firmaer. Mange forskellige varer sælges i dag med en udbetaling, der ligger meget under afbetalingslovens satser, idet salget ikke foregår som afbetalingssalg, men som almindeligt kreditsalg. Finansieringen er desuden blevet væsentligt dyrere, da den i mange tilfælde er gået over til institutioner, der tager høj rente.

De indvendinger, jeg fremsatte sidste år mod opretholdelsen af de nuværende satser, er blevet stærkt understreget i en radio-reportage, der blev udsendt i radioen den 8. oktober i år. I denne reportage havde redaktør Erik Bach samtaler med brancheformænd og andre handlende, der alle underkendte afbetalingslovens effektivitet.

I et referat af denne reportage i Børsen for den 9. oktober 1956 hedder det således — jeg anmoder om tilladelse til et citat —:

„Under en serie samtaler om afbetalingshandel med motorcykler og knallerter, isenkram, radio og fjernsyn samt møbler fik man at vide, at handel i overensstemmelse med tillægget til afbetalingsloven er en stor sjældenhed. Ifølge dette tillæg har sælgeren ejendomsforbehold, og af køberen kræves en udbetaling på i almindelighed 25 pct. af varens pris.

Det altovervejende er imidlertid handel på konto, erklærede en af brancheformændene, og med udbetalinger, der er endnu mindre end udbetalingerne, før tillægget

[Knud Nielsen.]

til afbetalingsloven blev givet. Biproblemet af denne udvikling er rentekravet til køberen på 12 pct. for knallerter og 15 pct. for fjernsyn.

Kontosalg finansieres af private finansieringsselskaber, der er skudt op i den allerseneste tid, idet bankerne ikke påtager sig finansiering af handel uden om afbetalingsloven.“

At denne reportage måtte virke som en meget stærk opfordring til ændring af loven, således som jeg har foreslået, fremgår også af Social-Demokratens referat af 9. oktober 1956, hvor det som overskrift hedder:

„Afbetalingsloven virker fordyrende“, og hvor der i øvrigt skrives — jeg anmoder igen om tilladelse til et citat —:

„Afbetalingsloven bliver ikke overholdt. Lovens påbud om 40 pct. udbetaling på visse varegrupper og 25 pct. for andre overtrædes i den langt overvejende del af de salg, der foregår. Dommerfuldmægtig Rønnov-Jessen fastslog det i en kronik i Social-Demokraten for et par måneder siden. Og i aftes blev det fastslået gennem en reportage ved radioreporteren Erik Bach.“

Det forekommer mig, at dette angreb i den højtærede ministers eget blad på afbetalingslovens nuværende satser er så stærkt, at det allerede burde have åbnet ministerens øjne for berettigelsen af en ændring. Da det ikke er sket, har jeg herved ønsket — og jeg kan gøre det på mit partis vegne — endnu en gang at opfordre den højtærede minister til ved kongelig anordning at ophæve den uheldige bestemmelse.

Heick: Det fremgår af en meddelelse i pressen, at der ret snart vil blive fremsat forslag om ændringer i toldgrænsekorpsets forhold. I samme meddelelse hed det, at den højtærede finansminister i nær fremtid vil drøfte sagen med Grænsekorpsets bestyrelse, og at den højtærede minister efter en sådan drøftelse ville træffe sin beslutning.

Det er i anledning af den sidste bemærkning, jeg tager ordet. Jeg finder det selvsagt helt i sin orden, at den højtærede minister drøfter denne sag med korpsets tjenestemandforening, da det er et spørgsmål, der må berøre foreningens medlem-

mer i allerhøjeste grad. Men spørgsmålet om grænsens bevogtning berører jo også andre end korpsets medlemmer. Der er et hensyn at tage til hele den danske befolkning, i hvis interesse bevogtningen opretholdes, og der er også et hensyn at tage til befolkningen i grænsens umiddelbare nærhed, som korpsets tjenestemænd skal gøre tjeneste imellem. Men så er der derudover — og det er for mig i denne forbindelse et vigtigt punkt — også grund til at nævne, at over for hovedspørgsmålet, nemlig toldgrænsekorpsets fremtid, har der gjort sig en betydelig uoverensstemmelse gældende inden for grænsekorpsets medlemmer og det i en sådan grad, at en hel del af dem, der er uenige med den pågældende tjenestemandforenings bestyrelse, har meldt sig ud af foreningen. Når den højtærede finansminister nu får forhandlingen med tjenestemandforeningens ledelse, vil jeg derfor bede om, at ministeren også søger en lejlighed til at gøre sig bekendt med opfattelsen hos den række af tjenestemænd, som har set sig nødsaget til at melde sig ud af foreningen.

Jeg tror, vi fra alle sider er enige med den højtærede finansminister i, at tjenesten ved grænsen må gøres enklere, end den er i øjeblikket. Vi har nu tre etater dernede ved grænsen: vi har politiet, vi har toldvæsenet, og så har vi toldgrænsekorpset. Jeg tror også, det vil være muligt at få en orden, så vi fremover får to etater i stedet for de nuværende tre. Her er jo mulighederne, at toldgrænsekorpset enten bliver en del af politiet, eller det går ind som en bestanddel af toldvæsenets personale.

Jeg mener i og for sig ikke, at det tjener noget nyttigt formål, at jeg ved denne lejlighed går ind i en drøftelse af de to muligheder. Jeg vil kun udtale, at ved siden af at løse de bevogtningsmæssige opgaver ved vor landegrænse på en fra alle sider anerkendt måde har det nuværende toldgrænsekorps på en frugtbringende måde været et værdifuldt indslag i den stedlige befolkning. Det gjaldt, medens korpset gjorde tjeneste oppe ved Kongeågrænsen, og det har på grund af de særlige forhold gjort sig endnu mere gældende ved den nuværende grænse med dens nationalt stærkt blandede befolkning. Vi kan fra sogn til sogn nævne navne på tjenestemænd fra toldgrænsekorpset, som

[Heick.]

har øvet en anerkendelsesværdig indsats i ledelsen af de stedlige nationale og folkelige foreningers arbejde, og mange flere har ydet en stiltfærdig støtte i det daglige arbejde. Når det har været tilfældet, vil jeg gøre den højtærede finansminister opmærksom på, at det kun har kunnet lade sig gøre, fordi toldgrænsekorpset har været opbygget på en sådan måde, at rygraden er et fastboende personale, som har fået lejlighed til at gøre tjeneste i en årrække i den samme egn og dermed har kunnet vokse sammen med den stedlige befolkning.

Jeg vil da udtale det ønske, at den højtærede finansminister vil have også det hensyn for øje, at en eventuel nyordning gør det muligt at fastholde en tjenestemandsstand, som kan få sådanne virkevilkår, at de kan blive på samme egn og dermed få den indirekte betydning, som vi har kunnet glæde os over hidtil.

Ninn-Hansen: Ved flere lejligheder har det høje ting i det sidste år beskæftiget sig med de spørgsmål, der vedrører det øgede uddannelsesbehov. Lærlingelovens vedtagelse — især ophævelsen af adgangsbe- grænsningen — var et væsentligt frem- skridt. På andre uddannelsesmæssige om- råder synes udsigterne til en forsvarlig lø- ning, der stemmer med de øgede krav, der- imod meget usikre. Det er fra næsten alle sider erkendt, at opfyldelsen af det øgede uddannelsesbehov, som bl. a. de store ungdomsårgange har fremkaldt, er et af vore vigtigste investeringsområder; men der synes at være en betydelig fare for, at de nødvendige foranstaltninger kommer for sent. De bedste hensigter hjælper jo ikke, hvis vi i de kommende år får nye tusinder af unge, der ikke opnår uddannelse til et fag.

Kan der ikke være grund til at foretage noget ekstraordinært for at tilskynde de unge og deres forældre til at bringe de øko- nomiske ofre, en uddannelse medfører? Det må være nærliggende at give en sådan til-

skyndelse derigennem, at disse ofre for- mindskes. Hvis der indtil et nærmere fast- sat beløb gennemføres skattefritagelse for de udgifter, der anvendes til studier eller til faglig oplæring, vil mange hjem få større muligheder for at yde en håndsrækning. Jeg har forstået, at den højtærede finans- minister vil lade et udvalg undersøge mu- ligheden for at gennemføre studenternes forslag. Det er udmærket, hvis dette udvalg kan arbejde tilstrækkelig hurtigt; men vil det ikke være rimeligt, at andre uddan- nelsesområder får tilsvarende muligheder, således at de unge selv eller de forsørgere, der betaler uddannelsen, opnår skattelet- telse herfor?

Hvis vi hinker bagefter i bestræbelserne for at fremme antallet af uddannelsessø- gende, gør vi det i endnu højere grad i be- stræbelserne for at fremme de økonomiske muligheder for opnåelse af flere arbejds- pladser. Industrirådets formand, fhv. han- delsminister Aage Rytter, har for nylig i en tale peget på en række områder, der hindrer industriens muligheder for at øge produktionen. Andre erhverv kan på til- svarende måde pege på investeringsvan- skeligheder. Det kan vel fastslås, at den største hindring for at øge produktionen er den stadig fremadskridende inflation, der får lov til at fortsætte med det resultat, at omkostningsniveauet stiger og konkurrence- mulighederne svækkes.

Min gruppes formand, det ærede medlem hr. Aksel Møller, har ved flere lejligheder forsøgt at vinde forståelse for tanken om en effektiv inflationsbekæmpelse, og han ville også have gjort et forsøg herpå under denne finanslovdebat, såfremt sygdom ikke havde forhindret ham i at være til stede. Under forrige finanslovdebat søgte det ærede med- lem hr. Aksel Møller at formå regeringen til at overveje de tanker, han havde fremsat herom under åbningsdebatten. Forsøget var forgæves, og januarpristallet 1956 udløste 2 portioner reguleringstillæg. Ved det sidste lønregulerende pristal, julipristallet, ud- løstes også 2 portioner. Jeg synes, at denne

[Ninn-Hansen.]

pristalsopgørelse understreger virkningsfuldheden af det ærede medlem hr. Aksel Møllers forslag om gennem skattelettelser at bekæmpe inflationen, for det var jo ikke stigende fødevareudgifter, der fremkaldte opgangen i julipristallet på 5 points. Fødevareudgifterne blev for pristalsfamilien formindsket med 134 kr., men skatteudgifterne steg med 192 kr. Vi fik den betydelige stigning, der var tale om, og vi fik endvidere gennem udbetaling af de 2 portioner en forbrugsudvidelse på vel et sted mellem 300 og 400 mill. kr.

Ved dette års åbningsdebat forsøgte det ærede medlem hr. Aksel Møller på ny at vinde gehør hos regeringen for et forslag, der blev yderligere konkretiseret på det konservative folkepartis landsrådsmøde i sidste måned. Mit partis ordfører under finanslovdebatten, det ærede medlem hr. Thestrup, opfordrede forleden dag finansministeren til at tage den konservative plan op til overvejelse. Bliver en ny afvisning resultatet? Jeg frygter det efter den højtærede finansministers svar til det ærede medlem hr. Thestrup, men jeg håber stadig, at regeringen vil møde planen med en positiv indstilling, og dette indlæg er et forsøg på at opnå det.

Vi står umiddelbart foran et nyt lønregulerende pristal. Gennemføres vort forslag om skattelettelser på i alt ca. 300 mill. kr., og tages der ved januarpristallet hensyn til denne skattelettelse, er der muligheder for at dæmpe inflationen og dermed møde de forventede internationale prisstigninger med større modstandskraft, end det ellers vil være tilfældet. Forslaget giver ikke anledning til udvidet forbrug, da pengene skal bindes i en årrække i banker og sparekasser, men det åbner udvej for at opnå øget kapital til erhvervsinvesteringer. Forslagets forskellige opsparingsmæssige foranstaltninger vil give yderligere muligheder herfor. De vanskeligheder, der fra anden side er peget på med hensyn til statens finansieringsvirksomhed, vil ikke opstå. Statens kapitalbehov vil tværtimod blive formindsket, og kreditpolitikken vil blive mere virkningsfuld, hvis boligministeren anvender sin bemyndigelse til at lade statslån til byggeri delvis berigtige ved udlevering af statsobligationer, som bygherren selv må

selge på lånemarkedet. Gives der endvidere som foreslået adgang til ved den forestående opgivelse af skattepligtige indkomster at lade personer, der har ladet optage statslån i deres boliger, indbetale indtil 1 000 kr. pr. bolig i ekstraordinært afdrag, og gøres dette beløb fradragsberettiget på selvangivelsen, vil statens kapitalmuligheder blive øget.

Den højtærede finansminister har selvfølgelig sin parlamentariske ret til at afvise det konservative forslag. Men hvad så? Der var i den højtærede finansministers tale en tendens til at lade den kommende tid indtil marts være et politisk tomrum. Men opnås der noget herved? Hvis januarpristallet får lov til at virke i fuld udstrækning, vil de økonomiske vanskeligheder blot blive forøget. Der er fra næsten alle sider, også af de mest sagkyndige, peget på endog meget store uheldige faktorer, der præger dansk økonomi allerede nu. En udsættelse kan forøge kommende byrder. Derfor kan regeringen lige så godt gribe ind i tide og derved værne befolkningen imod ekstra byrder. Lader man blot tiden gå, vil befolkningen her i landet, først og fremmest ungdommen, få vanskeligere vilkår.

Der er ikke megen rimelighed i at stille det spørgsmål, hvilke samfundsgrupper der har interesse i at undgå inflationens fortsættelse. Det er, når det kommer til stykket, hele samfundet, alle grupper, der har denne interesse. Jeg har dog i særlig grad bemærket den store betydning, som funktionærstanden tillægger sagen og med rette tillægger den. Det er ikke alene den gruppe af lønmodtagere, der rammes hårdest af inflationen — mange funktionærer får jo ikke deres løn pristalsreguleret — det er tillige en af de befolkningsgrupper, der rammes hårdest af den nivelleringsproces, som er inflationens følgesvend. Men dette er ikke det eneste spørgsmål, der har betydning for funktionærstanden; omlægning af vort skattesystem, bestræbelserne for at hindre organisationstvung og for at hindre en overdreven organisationsmæssig indflydelse i øvrigt har også funktionærernes store interesse. Inflationsspørgsmålet er imidlertid det mest afgørende økonomiske problem. Det er derfor ikke mindst af hensyn til vor stærkt voksende funktionærstand, at jeg henstiller til regeringen at foretage

[Ninn-Hansen.]

noget for at bekæmpe inflationen. Det ærede medlem hr. Aksel Møllers antiinflationsplan vil være et effektivt middel til opnåelse af dette fornål.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Den plan, som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen nu skitserede, blev jo også omtalt under ordførernes del af debatten; jeg fremdrog den, men dengang erklærede det ærede medlem hr. Thestrup, som var ordfører, at det var ikke hans plan. Nu kom der altså en mand fra de konservative, som virkelig vil stå inde for den. Må jeg spørge: er det sådan, at de konservative har den tro, at hvis man optager et statslån på 300 mill. kr. og bruger det til skattenedsættelse, kan der blive flere penge til udlån til erhvervslivet, og så skal det være midlet mod inflation? Det lyder så fantastisk, at man ikke skulle tro, voksne mennesker kunne komme med den slags.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg går ud fra, at det ærede medlem hr. Oluf Pedersen ikke har hørt eller ikke har læst den tale, det ærede medlem hr. Thestrup holdt her i tinget. Hvis det ærede medlem hr. Oluf Pedersen havde gjort det, ville han vide, at det ærede medlem hr. Thestrup opfordrede regeringen til at tage den plan, det ærede medlem hr. Aksel Møller har fremlagt, op til overvejelse.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem, at såfremt banker og sparekasser får yderligere det beløb, det ærede medlem nævnte, at råde over, vil der jo blive større muligheder for udlån til erhvervslivet.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Jeg hørte udmærket godt, hvad det ærede medlem hr. Thestrup sagde om planen; men da jeg kritiserede den, svarede det ærede medlem: det er ikke min plan, jeg har ikke noget ansvar for den. Derefter kunne jeg jo ikke kritisere ham. Men nu er der kommet en, der virkelig vil have ansvar for den. Er det sådan, at de konservative tror, at hvis staten optager et lån på 300 mill. kr., kan man derigennem

skaffe flere penge til erhvervslivet? Tror man, at staten kan lave penge? Det er den store fejl, der har været ved hele statsfinansieringen, og nu ser det ud til, at de konservative vil køre videre med det i forstærket form. Jeg tror ikke, det går; det er ikke vejen. Man kan ikke skabe bedre forhold ved flere statslån.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg kan forstå, at det ærede medlem hr. Oluf Pedersen ikke har sat sig ind i hele planen og bl. a. ikke har beskæftiget sig med den antiinflationsbevægelse, der vil ligge i denne plans gennemførelse. De udvidede muligheder for at støtte erhvervslivet, som denne plan giver, fastholder jeg.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Det lyder helt utroligt, at man virkelig skal komme ud for, at nogen mener, at hvis staten optager lån og låner pengene ud igen, vil det virke til bekæmpelse af inflationen. Det vil virke lige modsat.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Bekæmpelsen af inflationen hænger jo sammen med, at skattelettelsen får indflydelse på pristallet. Det, jeg har sagt, og det, det ærede medlem hr. Aksel Møller har sagt, er, at den skattelettelse, der bliver tale om, vil få virkning på det kommende januarpristal.

(Kort bemærkning).

Oluf Pedersen: Nej, det, der skaber inflation, er falsk købekraft, og falsk købekraft laver man ikke mindst gennem statslån.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

[Formanden.]

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje (forberedelse af landsretssager) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af færdselssikkerheden har afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlemmer af folketinget Thisted Knudsen, Henry Christensen, Erik Eriksen, From, Jørgen Gram, Thorkil Kristensen, Sønderup og Øllgaard har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

Folketingsmand Ole Bjørn Kraft har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil den hidtidige plan, hvorefter Nordjylland skulle blive fjernsynsdækket ved udgangen af 1957 eller senest i foråret 1958, blive fastholdt og de fornødne bevillinger givet til etablering af fjernsynssenderen i Frejlev?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Thisted Knudsen): Jeg har den ære for det høje ting at fremsætte forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

Lovforslaget er — bortset fra ikrafttrædelsesbestemmelsen — både hvad angår teksten og de til paragrafferne knyttede bemærkninger, enslydende med de lovforslag, jeg på mit partis vegne fremsatte den 26. april og den 10. november 1955.

Med hensyn til begrundelsen for lovforslaget kan der i det hele henvises til fremsættelsen af de nævnte lovforslag (folketingets forhandlinger 1954-55, sp. 4016, og 1955-56, sp. 890).

Formanden: Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 11. december kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m.

2) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 15³².

37. møde.

Tirsdag den 11. december kl. 14.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den ærede ordfører for udvalget til valgs prøvelse, for at hun kan gøre indstilling til tinget om godkendelse af et valg.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Edel Saunte): Efter at medlem af folketinget for Århus amtskreds Leonhard Hansen er afgået ved døden, har udvalget til valgs prøvelse behandlet spørgsmålet om stedfortræderen.

Som det vil være bekendt, er der ingen stedfortrædere for socialdemokratiet i Århus amtskreds, og man må derfor gå over til den amtskreds inden for området, der har de fleste urepræsenterede stemmer. Det er Haderslev m. fl. amters amtskreds, og her er trafik ekspedient Alfred Kristensen første stedfortræder.

Udvalget har gennemgået det materiale, det har fået fra indenrigsministeriet, og har fra stedfortræderen, trafik ekspedient Alfred